V.U. Stefaan Van der Auwera, Waversebaan 66, 3001 Heverlee
Afgiftekantoor 3000 Leuven 1 — P4A9093

bpost
PB-PP | B-2/2384
BELGIE(N) - BELGIQUE

Driemaandelijkse

Tijdingen

jaargang 49 nr 2 **april – juni 2018**

Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw
Regionale milieu– en natuurvereniging
Waversebaan 66, 3001 Heverlee

Colofon

Tijdingen is het driemaandelijks tijdschrift van de regionale natuur- en milieuvereniging Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw. VHM vecht sinds 1969 voor het landschap, de natuur en het leefmilieu in het Dijleland en ver daarbuiten. Daartoe heeft ze een werking ontplooid over vele domeinen: natuureducatie (educatieve projecten, bosklassen, lezingen), natuurbeheer, opleiding natuurgidsen, wandelingen enz. VHM treedt ook op tegen milieudelicten en onderhoudt nauwe contacten met beleidsmakers om de negatieve impact op de natuur te voorkomen of te minimaliseren. Met dit tijdschrift en onze website willen we de leden op de hoogte houden van onze activiteiten. Tintelen uw vingers om mee te helpen, neem dan zeker contact op met ons infocentrum !

infocentrum@vhm.be

016/ 23 05 58

Waversebaan 66

3001 Heverlee

www.vhm.be

De redactie

Stefaan Van der Auwera (layout), Waldo Dekeyser, Hugo Dehennin, Yvette Toison, Kristien Vermaelen, Niko Boone, Roel Verbeeke.

U heeft foto's of een verslag van een activiteit? Stuur maar op!

Foto's voorkaft:

Jan Deridder, Niko Boone, DVA

Druk:
Vanderpoorten, Kessel-Lo

1200 ex.

FSC www.fsc.org MIX Paper from responsible sources FSC® C105085

Lidgelden

Lid worden kunt u voor 18 euro / jaar (Hoe? Rekeningnummer? **Zie kader hiernaast**). Hiervoor krijgt u 4 x per jaar ons tijdschrift Tijdingen en gratis toegang tot heel wat van onze activiteiten.

Steun

Onze initiatieven, ondermeer de aankoop van natuurgebieden in het Dijleland, kunt u ondersteunen door een gift te storten op het rekeningnummer met duidelijke vermelding 'Gift':

IBAN: BE92 2300 0285 2123

Inhoud
april - juni 2018

Ik zie, ik zie wat jij niet ziet...	*1*
Doode Bemde Nieuws	*2*
Inschrijvingsformulier Doode Bemde kamp	*5*
Waarnemingen.Leuven	*6*
Het wilde Kessel-Lo 50 jaar VHM	*7*
Climate Express Tip: kleding	*8*
Daguitstap naar "De Biesbosch" Fotoverslag beverwandeling	*10*
Speurneuzen: Zeg weet je het al?	*11*
Vrienden van het bos kamp Nieuwjaarsreceptie VHM	*15*
Graslandexcursies 2018 Publicaties Jos Monnens	*16*
Inventarisaties holle wegen Verleden heden en toekomst van het Zoet Water	*17*
Varkens in het bos	*18*
Winter in de Doode Bemde	*21*

WWW.VHM.BE

Neem eens een kijkje op de webstek! Ook op facebook!

In het midden van deze Tijdingen vindt u de uitneembare activiteitenagenda

Word vriend

Waarom lid worden?

- U steunt de natuurontwikkeling in uw streek
- U krijgt driemaandelijks een interessant en mooi verzorgd tijdschrift
- U blijft op de hoogte van de vele leuke , ontspannende en/of leerzame activiteiten

infocentrum

Tel: 016 23 05 58

De Dijlevallei waarderen = **lid worden**

Stort 18 € voor een individueel of gezinslidmaatschap op rekening VHM vzw

IBAN : BE74 4310 5250 0107
BIC : KREDBEBB

Gelieve bij de overschrijving duidelijk te vermelden of u kiest voor een **individueel lidmaatschap** of **gezinslidmaatschap**. Vermeld bij het gezinslidmaatschap het totaal aantal gezinsleden op hetzelfde adres.

OF NOG BETER: **Domiciliëring** → Vraag bij ons een **SEPA-domiciliëringsformulier** aan en bezorg het ons ondertekend en ingevuld terug. In tegenstelling tot vroeger moet u dus niet meer bij de bank een domiciliëring openen, wijzigen of stopzetten, maar rechtstreeks bij VHM.

U krijgt dan steeds en stipt alle Tijdingen in uw bus.

Met de Vrienden op stap geweest?
Waarom niet eens een klein verslagje en wat foto's maken voor Tijdingen! Stuur maar op naar infocentrum@vhm.be

Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw
Waversebaan 66
3001 Heverlee
Email: Infocentrum@vhm.be
Webstek: www.vhm.be

VRIENDEN VAN HEVERLEEBOS EN MEERDAALWOUD vzw

“Ik zie, ik zie wat jij niet ziet...”
Over het geheime leven van bomen.

zondag 27 mei om 14u30

4km onthaalzone “De Speelberg”2,5u

Weertse dreef, 3051 Sint-Joris-Weert

volwassenen en gezinnen met kinderen

meer info bij K.Goderis 0032491521872 kgoderis@scarlet.be

V.U.“Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud” vzw

Het Doode Bemde nieuws

Kapwerken

In oktober werd deze populierenaanplanting gekapt (zie vorige Tijdingen). Heel de winter hebben vrijwilligers weer en wind getrotseerd om het resterende takhout op te ruimen. Een aantal alleenstaande eiken zijn blijven staan. Een paar daarvan zullen we laten uitgroeien tot fraaie alleenstaande bomen. Het perceel in kwestie moet evolueren naar een moerasspirearuigte. Dit vegetatietype is op Europees niveau erg belangrijk. Het wordt daarom beschermd door de Europese Habitatrichtlijn, waar het luistert naar de code “6430”. Moerasspirearuigten zijn uitermate bloemenrijk. Ze worden gedomineerd door moerasspirea, engelwortel, koninginnekruid, boerenwormkruid … en bieden onder andere overwinteringsplaats aan tal van insectensoorten. In principe worden deze vegetaties maar om de 10-15 jaar gemaaid, om te beletten dat ze zouden evolueren naar bos. Op dat ogenblik wordt ook alle houtige opslag verwijderd. Moerasspirearuigten ontwikkelen optimaal in alluviale valleien waar mineraalrijk grondwater aan de oppervlakte komt. De Dijlevallei is dus uitstekend geschikt voor het in stand houden van dit habitattype. In de komende jaren is het de bedoeling om in de Doode Bemde een paar tientallen hectare van deze ruigten te herstellen of een grondige onderhoudsbeurt te geven. We doen dit met de hulp van het Agentschap voor Natuur en Bos en de Vlaamse Landmaatschappij in het kader van het natuurinrichtingsproject Dijlevallei. Maar daarover meer in volgende Tijdingen

Behalve onze vaste vrijwilligersploeg hielpen ook heel wat scholen mee met de opruimwerken.

Op de dijken van de Kliniekvijvers groeien bomen en struiken. Watervogels houden echter graag zicht op de omgeving en dat lukt niet wanneer de vijver ingesloten raakt. Bovendien kunnen grote bomen bij omwaaien de dijk beschadigen. Daarom kappen we elk jaar een deel van de bomen en struiken. Dat ziet er een tijdje zeer kaal uit, maar de dijken raken vrij snel opnieuw begroeid.

Omgewoeld

Onder de eiken in de Doode Bemde zie je geregeld omgewoelde grond. Hier zijn everzwijnen langs geweest. Vermoedelijk zochten ze naar eikels, maar soms zijn de kuilen zo diep dat we vermoeden dat er nog ander eetbaars onder de grond zit (truffels?).

Meanders

De Dijle is een (erg) levende rivier, en dat in verschillende betekenissen. Sinds 1989 wordt de rivier niet meer geruimd. Daardoor kan de Dijle hier opnieuw vrij meanderen. Het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek meet sinds 1990 om de twee à drie jaar de exacte ligging van de rivier tussen de Dijlestraat in Sint-Joris-Weert en de Stationsstraat in Korbeek-Dijle. Op die manier wordt het verplaatsen van de rivier in de vallei opgevolgd. De Dijle ligt immers niet stil. Op sommige plaatsen bewegen de meanders met een snelheid van 1,2 meter per jaar! Momenteel voeren ook onderzoekers van de KU Leuven metingen uit. Ter hoogte van de rode vlagjes die je langs de Dijle tegenkomt, meten ze secties dwars door de rivier. Dat gebeurde een paar tientallen jaren geleden ook al. Zo wordt ook een beeld gevormd van de veranderingen in de dwarsdoorsnede van de rivier als gevolg van veranderingen in de waterafvoer. Dat heeft op zijn beurt dan weer te maken met klimaatverandering, verstedelijking en het wegvallen van de ruimingen. Hierover zullen we later nog berichten.

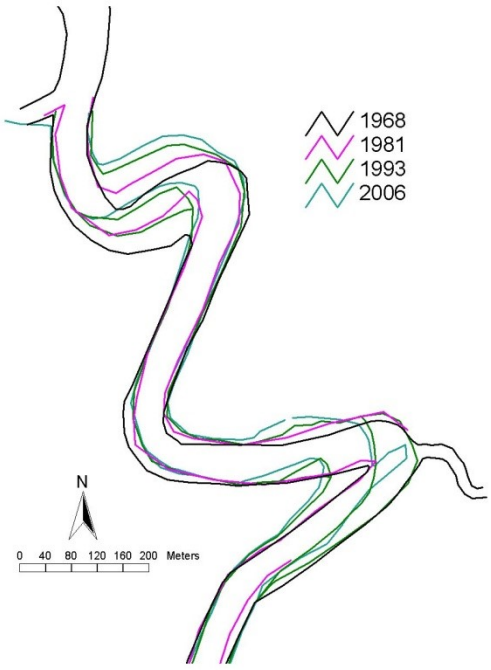

Verplaatsen van meanders in de Doode Bemde tussen de monding van de Molenbeek en de monding van de IJse (Huybrechts & De Becker 2006)

Haas

Verdwenen in de jaren ’80, is de haas sinds een aantal jaren terug in de Doode Bemde. Op eigen houtje heeft de soort zich opnieuw in de vallei gevestigd. De haas vindt hier nog geschikt leefgebied met voldoende voedsel en dekking. Het gaat wel nog om lage aantallen. Een bijkomende reden om honden niet vrij in de graslanden te laten lopen.

Bever

Hier is duidelijk een (familie) bever aan het werk. In de winter is hun aanwezigheid het meest zichtbaar. Omdat er dan minder kruiden en waterplanten beschikbaar zijn, eten ze vooral schors en om daar vlot bij te kunnen knagen ze heel wat bomen en struiken om.

Niko Boone

Het organisatieteam van de Kaas- en Spaghetti-avond

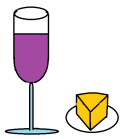

dankt u!

VHM vzw dankt de vele sympathisanten die op zaterdag 24 februari aanwezig waren en bijgedragen hebben aan de gezellige ambiance op de jaarlijkse Kaas- en Spaghetti-avond ten voordele van natuurreservaat De Doode Bemde. Meer dan 600 spaghetti- en kaasschotels werden geserveerd en de tombola was dit jaar historisch goed gevuld. De verkoop van Koetjesrepen -weliswaar in een nieuwe en minder handige verpakking- was navenant.

We danken ook alle vrijwilligers die zich vol goede moed ingezet hebben voor en achter de schermen. Last but not least een groot woord van dank aan de vele gulle sponsors die dit evenement mee mogelijk maakten. Een speciale vermelding voor Cadans Rijwielen. Ook heel veel dank aan Proxy Delhaize Sint-Joris-Weert, Barons Brasserie, Spaans Dak, Het Saunahuisje, Saturna keramiekatelier, Lambrechts Tuinmachines, Agua Dulce, Tuincentrum Michaux, Veeakker, Pintafish, Café In De Molen, Chardonnay Meerdael, Brouwerij De Kroon, Valduc, Kapper Academie Coiffure, D-Store Bierbeek, ’t Legumenhofke, Metaalwaren Merckx, Orizonte Europese wijnen, Bio-Planet Leuven, HVS Motors, Anders Getint, Argenta Hoeilaart en Appelfabriek.

⇒ **Met de opbrengst van de avond worden de beheerwerken in het reservaat gefinancierd.**

⇒ **We hopen jullie volgend jaar op zaterdag 23 februari 2019 opnieuw te mogen verwelkomen.**

Zet je beste hooivork klaar voor deze zomer! Neem deel aan het Doode Bemde-zomerkamp!

Hou jij ook van de natuur en heb je zin om een handje toe te steken in het natuurreservaat? Dat kan! Van 15 t.e.m. 22 juli 2018 organiseren wij ons jaarlijks zomerkamp in de Doode Bemde.

Hooikamp?
Om de variëteit van bloemen en planten in de Doode Bemde te behouden, moeten de graslanden twee keer per jaar gemaaid en gehooid worden. Bij de percelen die te nat zijn, wordt het hooi manueel afgevoerd. We laden het hooi op karren en stapelen het op een grote berg.

Hard labeur en geen plezier?
Nee, het is voor iedereen ook een weekje vakantie en daarvan genieten we met volle teugen. Enkele andere activiteiten: zwemmen, fietsen, bevers spotten, kaarten, vleermuizenwandeling, vogels ringen, barbecue, nachtvlinders kijken, naar vroedmeesterpadden luisteren,...

Verblijf?
Uitvalsbasis is het Ontmoetingscentrum in de Beekstraat in Sint-Joris-Weert. Vandaar fietsen we naar de Doode Bemde.

Voor wie?
Iedereen vanaf 16 jaar met interesse voor natuur is welkom. Inschrijven kan per dag, of voor de hele week. Je kan online inschrijven via www.vhm.be of via het inschrijvingsformulier hieronder.

Prijs?
Per **dag** betaal je **€ 15** (of € 18 voor niet-leden) voor de overnachting + het eten: drie heerlijke maaltijden per dag.
Kom je een hele **week** dan kost dit **€ 90** (€ 70 voor -25 jarigen) als je lid bent van VHM of Natuurpunt, € 110 als niet-lid.
Lidgeld van VHM kost € 18.

Meer informatie?
Je vindt meer foto's en info op www.facebook.com/doodebemde en www.vhm.be. Voor je andere prangende vragen kan je terecht op deze telefoonnummers: 016/23.05.58 (overdag), 0499/59.30.16 ('s avonds).
Tot dan!

INSCHRIJVINGSFORMULIER ZOMERKAMP 2018

(Terugsturen voor 01/07/2018 naar het infocentrum VHM, Waversebaan 66, 3001 Heverlee of mailen naar infocentrum@vhm.be)

Naam: …… **Voornaam:** ……

Straat: …… **Nr.:**……

Postcode: …… **Gemeente:**……...

Telefoon: ……. **Geboortedatum:** ……

E-mail:……

Aankruisen wat past:

☐Ik ben reeds lid van Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw of Natuurpunt vzw.

☐Ik wens lid te worden van Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw en stort het lidgeld van € 18 op rekening BE74 4310 5250 0107 (BIC: KREDBEBB) met vermelding ***lidgeld 2018***.

Ik wens in te schrijven voor het zomerkamp 2018 voor:

☐de hele week voor € 90 (€ 70 voor -25 j.) als VHM/Natuurpunt-lid of € 110 als niet-lid.

☐16/7☐17/7 ☐18/7 ☐19/7 ☐20/7 ☐21/7 ☐22/7 ☐23/7
of …. dagen x € 15 (€ 18 voor niet-leden) = € …..

WAARNEMINGEN.LEUVEN

In deze rubriek lees je voortaan over wilde natuur in Leuven.

We starten in het voorjaar. Ook in de stad kan je verrassende waarnemingen doen tijdens de ontluikende lente.

Eind maart, begin april: VINGERHELMBLOEM (Corydalis solida), voorheen 'voorjaarshelmbloem'.

In onze oude parken bloeit deze 10 tot 25 cm hoge plant met roze tot lila bloemen in trosjes.

In Vlaanderen is vingerhelmbloem een zeer zeldzame soort met als kerngebied Vlaams-Brabant (omgeving Brussel en Leuven). Dit tenger knolgewas is een oorspronkelijk inheemse soort, die houdt van vochtige loofbossen. In parken en landgoederen werden vingerhelmbloemen ooit omwille van de sierwaarde of medicinale eigenschappen aangeplant. Later verwilderden ze weer in de parken of in de vrije natuur. We noemen ze daarom stinsenplanten. 'Stins' is een Fries woord voor een gebouw van steen.

De bloempjes bezitten een echte nectarbron diep in de kelk en trekken allerlei wilde bijen en hommels aan.

Vingerhelmbloem kan gemakkelijk verward worden met holwortel (Corydalis bulbosa). Het verschil zit in de schutblaadjes onderaan de bloemstelen. Die van de vingerhelmbloem zijn handvormig ingesneden. Daaraan dankt de bloem haar naam. En ook omdat de bloem enigszins gelijkt op een antieke Griekse helm. Ze kan ook verward worden met duivenkervel (Fumaria officinalis).

In de peulvormige vruchtjes ontwikkelen zich twee zwarte zaden. Deze hebben een wit, zacht aanhangsel, het mierenbroodje. Mieren zijn er verlekkerd op en slepen zo'n zoet mierenbroodje met het zaad mee. Op die manier verspreiden ze de plant. In de zomer worden onder de knol meestal twee nieuwe knollen gevormd waaruit zich in de volgende lente nieuwe planten kunnen ontwikkelen. Daarom staan de plantjes vaak in grote groepen bij elkaar.

Eind april, begin mei: GIERZWALUW (Apis apis), koestersoort van de stad Leuven en de provincie Vlaams-Brabant.

Eigenlijk is de gierzwaluw geen zwaluw. Hij is meer verwant met de kolibries. Het verenkleed is zwart, behalve bij de keel, die wit is. De licht gevorkte staart en de lange sikkelvormige vleugels zijn de voornaamste kenmerken. Ook zijn opvallende roep klinkt 's zomers luid door de straten. Gierzwaluwen hebben zich vele eeuwen aangepast aan de mens en verlieten hun oorspronkelijk biotoop, nl. kliffen, rotsen of zelfs boomholtes. Dat ruilden ze in voor holtes in oude gebouwen in onze steden en dorpen. Elk gaatje of spleetje op goede hoogte biedt nestgelegenheid. Vaak tref je hen aan in kolonies.

Wat later dan de huis- en boerenzwaluw keert de gierzwaluw uit het zuiden van Afrika terug. Afstand? 7000 kilometer! Hij is een supervlieger! Al zigzaggend vangt hij wel om de 7 seconden een beestje. Zijn pootjes zijn zeer zwak, hij kan amper lopen. Hij heeft ze trouwens niet dikwijls nodig want hij vliegt bijna heel zijn leven lang. Hij slaapt en paart zelfs in de lucht. Zoals wij heeft hij twee hersenhelften. Terwijl de ene helft slaapt, let de andere wel op hoe er moet gevlogen worden.

Alleen om zich voort te planten landt het trouwe koppeltje op het zelfde nest als het jaar voordien. Na ongeveer 100 dagen broedzorg zijn de jongen in staat om de terugreis naar Afrika te ondernemen.

Je kan via de website van de stad Leuven gratis een gierzwaluwennestkast aanvragen. www.leuven.be/zwaluw

De stad controleert of jouw gevel geschikt is en plaatst de nestkast gratis.

Eind mei, begin juli: KLIMOPBREMRAAP (Orobanche hederae), zeldzame wortelparasiet

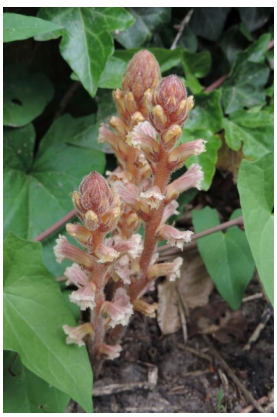

Klimopbremraap is een volledig parasitaire plant (bremraapfamilie), die voor vocht en voedsel afhankelijk is van zijn gastheer, in dit geval de klimop. Als zaad van de klimopbremraap ontkiemt bij de wortel van de klimop, kan de kiemwortel de wortel van de gastheer binnendringen. Er wordt een knol gevormd en na enkele maanden, soms jaren, ontwikkelen zich enkele

bloeistengels vanuit de knol, 10 tot 60 cm hoog. De bloemen zijn roomkleurig, wat roze aangelopen. De plant heeft geen bladgroen en kan dus zijn voedsel niet via fotosynthese aanmaken. Recent wordt deze zeldzame plant ook in parken en plantsoenen gevonden. Oorspronkelijk inheems, verkiest hij beschaduwde en stenige plaatsen in loofbossen, liefst op een helling. Als je in het najaar wat zaad verspreidt tussen de klimop in je tuin, zal de groei van de klimop enigszins getemperd worden. De plant is winterhard.

Als je onze stadswandelingen op www.dijlewolven.be volgt, kom je deze kleine wonderlijke natuur in de stad tegen.

Yvette Toison

Het wilde Kessel-lo : weinig moeite, veel dieren

Hoe kan je weten welke wilde dieren er in jouw omgeving zitten? Wandelen in de sneeuw en zoeken naar sporen zoals pootafdrukken, uitwerpselen en prooien is een optie, maar je kan ook cameravallen op interessante plaatsen hangen en die om de maand eens controleren. Je boekt snel resultaat.

Ik plaatste twee cameravallen om de hoek, omgeving Abdij van Vlierbeek. Het gebied dat ik sinds twee jaar volg, bestaat uit landbouwvelden, enkele ruigtes die soms overgaan in bos en weer terug naar ruigte met hier en daar een grasveldje of rietveld. Volgens Ecopedia (leuke site) is een ruigte een hoger opgeschoten, meerjarige kruidachtige begroeiing. Als die ruigte tegen een bos staat, is het een zoom.

Het gebied noem ik dus een ruig bos, gemengd met natte stukken. Ruigtes zijn interessant. De naam alleen al. Het is er ruig en het zijn de laatste plaatsen in Vlaanderen waar vele zoogdieren zoals ree, steenmarter, vos, egel… zich ongestoord kunnen verstoppen en verplaatsen. In de ruigte staan vaak grote brandnetel en braam. Moerasspirea komt er ook graag langs. Vaak planten die de homo sapiens totaal niet leuk vindt. Zeer interessant dus om je daar als zoogdier te verstoppen om dan 's nachts in onze parken en tuinen de wacht te houden.

Door de cameraval weten we nu al dat er houtsnip actief is. Die soort had ik al wandelend niet opgemerkt. Wel kleine en grote bonte spechten, boomklevers, roodborsten, merels, gaaien, buizerd, havik, sperwer, overvliegende slechtvalk, blauwe reiger, verschillende mezen, lijster… In de schemering ook al vos, steenmarter en ree gespot. Maar door twee cameravallen op te hangen zien we ook erg schuwe diersoorten, waaronder een wezel.

Het is tof om met de cameravallen te spelen en zo waarnemingen.be aan te vullen. Je leert meer over de tijdstippen van activiteit en dat het leven tijdens onze werkdag ook daar zijn gangetje gaat. Het wilde leven van Kessel-lo. Ik had het nooit gedacht. Wie graag meer foto's wil zien, mag mij toevoegen via facebook of instagram : natuurgids Stijn Vranckx.

Stijn Vranckx

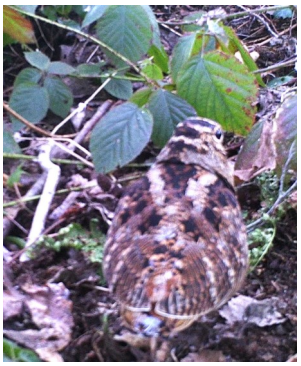

Houtsnip

Reiger

Wezel

Steenmarter

Graag jullie hulp

Terugkijkend naar de voorbije 50 jaar

Ter gelegenheid van ons jubileumjaar willen wij in de loop van 2019 één of meer "*Retrospectieve*" Tijdingen laten verschijnen. Er is al een werkgroepje in de maak om alles voor te bereiden, maar we kijken reikhalzend uit naar steun. In jullie geheugens en zolders zitten ongetwijfeld nog gouden schatten uit die voorbije halve eeuw verborgen: : oude foto's, "historische documenten", leuke artikeltjes uit de oude doos, fijne herinneringen aan de dagen van weleer… Alles is welkom.

Heb jij zin om een bijdrage te leveren? Stuur dan een mailtje met je gegevens naar infocentrum@vhm.be. Alvast intens bedankt voor jullie medewerking.

Hugo Dehennin & Jan Etienne

Climate Express Tip

Ecologische kleding
Kleding in zijn hemd gezet

Zonder kleding kun je niet. Je outfit bepaalt voor een groot deel wie je bent en in onze maatschappij kun je nu eenmaal niet in je adamskostuum rondlopen. Een groene kleerkast krijg je door kleding van duurzame materialen te kopen, gemaakt onder goede arbeidsomstandigheden. Maar ook consuminderen, recycleren en tweedehandskleding spelen hierbij een rol.

Waarom ecologisch en verantwoorde kleding kopen is de hamvraag van dit artikel. Het antwoord lijkt eenvoudig: de katoenteelt is erg vervuilend voor onze planeet en de miljoenen mensen die tewerkgesteld zijn in naaiateliers verdienen kwaliteitsvolle werkomstandigheden en eerlijk loon naar werken.

Maar toen ik research deed voor dit artikel, besefte ik al snel dat er over duurzame kleding enorm veel te vertellen valt. Ik kan helaas niet alle facetten belichten, maar heb gepoogd dit artikel beknopt te houden en een aantal broodnodige tips mee te geven. Raadpleeg zeker de vermelde webadressen voor extra informatie.

Kies voor slow fashion

De beste tip is niet meteen de simpelste. **Koop minder kleding** en ga voor *slow fashion* in plaats van *fast fashion*. Vijf procent van de wereldwijde afvalberg bestaat immers uit textiel. Bouw je kleerkast op met verschillende basisstukken die je gemakkelijk met elkaar kunt combineren. Stel je aankoop uit, kijk nog eens goed in je kast of ga eens snuisteren in tweedehandszaken. Leen voor een trouwfeest een hippe jurk uit een **kledingbibliotheek** of organiseer een kledingruil met je vrienden of vriendinnen. Meer uitleg en tips vind je op http://bit.ly/vhm-slow-fashion

Doe katoen in de ban

Katoen is de basisgrondstof voor de meeste kledingstukken en lijkt natuurlijk, maar heeft kilo's chemische bestrijdingsmiddelen en liters water nodig. De katoenteelt vraagt maar liefst **25% van het wereldwijde insecticidengebruik**, meer dan enig ander gewas. Zoals welbekend hebben deze stoffen een impact op natuur, mens en milieu. Daarnaast slorpt een katoenveld enorm veel water op, wat vaak al schaars is in de gebieden waar de plant wordt geteeld. Voor 1 jeans is er bijvoorbeeld 325 gram pesticiden en 10.000 liter water nodig. Dat gaat je niet in de koude kleren zitten.

Zoek naar alternatieve materialen

Biologisch katoen is het meest bekende alternatief. De boeren gebruiken geen pesticiden, maar vertrouwen op biologische bemesting, wisselteelt en geïntegreerd pestmanagement. Plantaardig en dierlijk afval wordt gebruikt om het land te bemesten.

(Foto: Fashion Revolution)

Toch moet hier ook een kanttekening bij geplaatst worden. Een recent onderzoek van handelsorganisatie Cotton Inc. wees uit dat een organisch label geen garantie is voor een biologische afwerkingsfase, ook al wordt er biokatoen gebruikt. Het verven en de afwerking van een T-shirt zijn de meest vervuilende stappen. De **Global Organic Textile Standard**, kortweg GOTS, houdt hier wel rekening mee en kan in de vorm van het GOTS-label op kledingstukken worden aangebracht. (*zie hieronder*)

Hempmade

(Foto: Kristien Vermaelen en Kathleen Verhetsel (ontwerp tasje))

Daarnaast zijn ook de volgende materialen aan een opmars bezig:

- **Hennepvezels** zijn vier keer sterker dan katoen, hebben veel minder water en nauwelijks bestrijdingsmiddelen nodig. Een hennepplant groeit heel snel en levert maar liefst 250% meer vezels op per vierkante meter dan katoen. Helaas is de productie op veel plekken in de wereld nog niet gelegaliseerd, want het wordt aanzien als een marihuanaplant.
- **Bamboe** groeit zeer snel, soms wel 1 meter per dag, en heeft weinig water en geen bestrijdingsmiddelen nodig. Na de oogst herstelt een bamboebos zich snel; omdat het een wortelstelsel heeft hoeft het niet herplant te worden. Per hectare levert het veel meer ruwe grondstof op dan katoen, tussen de 16.000 en 30.000 kg per hectare versus 747 kg voor katoen.
- **Tencel** is een duurzame vezel gemaakt van eucalyptushout, nog zo'n snelgroeiende houtsoort.
- **Biowol**: wol afkomstig van schapen die in ruime weides grazen die niet met insecticiden en pesticiden worden behandeld. De schapen zelf worden niet gevoerd met genetisch gemodificeerd voer.
- Voor **gerecycleerd polyester** (rPET) wordt PET omgevormd tot kwaliteitsvolle vezels. Fleece wordt soms uit rPET gemaakt.

Meer lezen? Check ook even deze website: http://bit.ly/vhm-duurzame-stoffen

Check het etiket

Twijfel je of je wel een verantwoord kledingstuk vast hebt? **Check je etiket**! Hier zou informatie moeten opstaan over het materiaal en het productieland, maar kan ook verschillende keurmerken bevatten.

Voor kleding en textiel gemaakt van biologische en/of fairtradevezels, zoals biologisch katoen, bestaan er **verschillende keurmerken**. Koop je kleding met deze labels, dan kan je ervan uitgaan dat de kleding milieuvriendelijk geproduceerd is in

(Figuur: Milieu Centraal)

goede arbeidsomstandigheden. Een betrouwbaar label is gebaseerd op een reeks criteria die streng gecontroleerd worden door een erkend en onafhankelijk controleorgaan.

EKO Sustainable, Textile GOTS Biogarant, Europees Ecolabel, Fairtrade, Fair Wear Foundation en bluesign zijn enkele bekende keurmerken. Meer hierover lees je op www.labelinfo.be (doorklikken naar kleding) en https://keurmerken.milieucentraal.nl.

Doe research voor je koopt

De meeste modemerken zijn niet zo transparant als het op **schone arbeidsomstandigheden** aankomt. Gelukkig steken enkele organisaties letterlijk de handen uit de mouwen om hun licht te werpen op deze problematiek.

- De Vlaamse **Schone Kleren Campagne** werkt samen met de Europese Clean Clothes Campaign en wil zowel de kledingbedrijven als de consumenten en de politici sensibiliseren op het vlak van arbeidsomstandigheden. www.schonekleren.be
- **Rank a brand** neemt maar liefst 700 merken onder de loep en kent hen een score toe op basis van impact op het klimaat en milieu, arbeidsomstandigheden en transparantie. Een goede leidraad om te onderzoeken of je favoriete merk wel goed bezig is. https://rankabrand.org/
- **Fashion Revolution** wil wereldwijd meer aandacht en vooral meer transparantie over de omstandigheden waarin kleding wordt gemaakt. Zij sensibiliseren de consument om hun kleding massaal in vraag te stellen. In april 2016 brachten zij samen met Ethical Consumer ook de **Fashion Transparancy Index** naar buiten, deze index rangschikt bedrijven volgens het niveau van transparantie in hun productieproces. http://fashionrevolution.org

Koop groen en steun duurzame initiatieven

Duurzame en ecologische webshops en kledingwinkels schieten als paddenstoelen uit de grond. Al surfend kwam ik verschillende initiatieven tegen die een **ecologische kledingcollectie** op de kaart willen zetten. Zeker het volgen waard.

- **Antwerpenaar Tom Duhoux** start begin 2018 met zijn label HNST. Zijn marktplan? Oude jeansbroeken recycleren, er houtvezels aan toevoegen en er nieuwe broeken van maken. Andere webadresjes voor groene jeans zijn www.mudjeans.eu, www.kingsofindigo.com en www.nudiejeans.com.
- **Bie Riel** gebruikt enkel biokatoen, wol, tencel en gerecycleerd polyester in haar collectie. “De textielindustrie moet op een verantwoordelijke manier handelen,” zegt eigenaar Wim Verhoeven. www.bieriel.com
- **LNKNITS** heeft een toffe fairtrade-breigoedcollectie: www.lnknits.com.
- **Bewust verbruiken** schreef een artikel over waar je eerlijke kleding kan shoppen in Leuven: https://www.bewustverbruiken.be/artikel/hier-koop-je-fair-fashion-leuven Wie graag eens kleding uit hennep, biokatoen of bamboe wil proberen is bij Hempmade en Anders getint aan het juiste adres.
- **Ecoplan** is een virtuele kaart die duurzame winkels en webwinkels in Vlaanderen weergeeft. www.ecoplan.be

Durf zeker ook vragen stellen over de productie en de materialen van kleding in je favoriete winkel. Hoe meer vragen consumenten stellen, hoe meer druk de producenten voelen.

Draag zorg voor je kleding

Met deze tips gaan je kledingstukken langer mee en het is ook nog eens goed voor het milieu.

- Koop een beperkt aantal stuks **kwaliteitskleding** in plaats van een heleboel verschillende goedkope artikels.
- Hang truien, jassen en broeken regelmatig aan de wasdraad om ze goed uit te luchten in plaats van ze te wassen.
- Respecteer de **wasvoorschriften** (kijk op het labeltje!). Was op lage temperaturen met ecowasmiddel en zonder wasverzachter en laat drogen aan een waslijn of droogrek.
- Bij fleece en andere polyesterkledingstukken komen **microplastics** vrij tijdens het wassen. Een speciaal daarvoor ontwikkeld waszakje, bvb. van Patagonia, vangt deze vezels op, zodat je ze eruit kunt plukken en naar de vuilnisbak kunt verwijzen. http://bit.ly/vhm-waszakje
- **Repareer** gaatjes of scheuren in kleding of laat ze herstellen door een naaiatelier in plaats van ze weg te gooien.

Ruil, recycleer, upcycle en doneer!

Tot slot kun je er niet om heen dat ook de meest kwaliteitsvolle kleding op den duur verslijt of dat je erop uitgekeken raakt. Kleding die je niet meer zint, kun je proper gewassen doneren in een **kledingcontainer** of aanbieden bij tweedehandszaken of kringloopwinkels. Ook het containerpark neemt textiel aan. Of waarom ruil je het niet met een vriend, vriendin of familielid?

Versleten kledingstukken kun je **upcyclen**, dat wil zeggen omvormen tot iets anders. Oude T-shirts en boxershorts worden stofdoeken of zelfs voetmatjes (googel eens ‘t-shirt yarn’), maak van een versleten dekbedovertrek een draagtas of kussensloop of leuke poppetjes van oude sokken. Mogelijkheden te over! Kijk voor meer inspiratie bvb. op www.pinterest.com/recykleren.

Besluit

Na het schrijven van dit artikel ben ik er nog meer van overtuigd dat ook deze hele kledingproblematiek bijdraagt tot het vergroten of net verkleinen van je ecologische voetafdruk. In een land waar biogroenten en vegetarische alternatieven voor het grijpen liggen, is de stap naar ecologische en duurzame kleding veel groter. Maar mits wat onderzoek en het nodige doorzettingsvermogen moet dit zeker lukken. Veel succes!

Bronnen:

www.bewustverbruiken.be
www.milieucentraal.nl
www.hempmade.be
www.hetkanwel.net
www.asadventure.com
http://www.standaard.be/cnt/dmf20170531_02905753
Krantenarchief Bibliotheek Leuven

Kristien Vermaelen

(Figuur: Milieu Centraal)

Natuurbeleving op het ritme van eb en vloed!

ZATERDAG 30 JUNI 2018: DAGUITSTAP NAAR NATUURPARK "DE BIESBOSCH" (NL)

De Biesbosch is een zoetwatergetijdengebied in de buurt van Dordrecht.

Vroeger werden er biezen geoogst o.a. voor de vervaardiging van stoelzittingen, later werd er riet gesneden en nu overheersen grasland, wilgenbossen en kreken.

Het is een topgebied om allerhande watervogels te observeren: ganzen en eenden, reigers, roerdomp, lepelaar, zaagbekken enz. In dit gebied zijn meer dan 200 bevers aanwezig en ook de ijsvogel kan er gespot worden. Op de graslanden vinden we naast watervogels o.a. Galloway-runderen en waterbuffels. Ook grote roofvogels zoals visarend en zeearend maken hun nest in het Biesbosch-natuurpark.

Praktisch:

Vertrek: 7.30 uur Rotselaar parking 'rond punt'

8.00 uur Deelgemeentehuis Heverlee, Waversebaan 66

Terug: omstreeks 21.00 uur

Gidsen: Eddy Sente, Yves Vandenbosch, Jan Aerts, Yvette Toison

Meenemen: picknick en drank (lunch), waterdichte wandelschoenen, verrekijker, aangepaste kledij.

Dagprogramma:

10.00 u. Aankomst parking 'Wassende Maan' en panoramatafel

11.00 u. Rijden naar parking museum en wandeling in 'De Pannenkoek' (2 km)

11.45 u. Bezoek museum (film + permanente tentoonstelling)

12.45 u. Picknick buiten of terras aan boten

13.45 u. Boottocht met fluisterboot

15.00 u. Rijden naar parking 'Jantjesplaat' en wandeling

16.40 u. Bus terug naar museum en toiletstop

17.00 u. Vertrek met bus naar Drimmelen (zuidkant Biesbosch)

17.30 u. Aankomst in Drimmelen (restaurant 16 à22 euro of frietkot), aan jachthaven

19.00 u. Vertrek met bus naar Heverlee of Rotselaar

21.00 u. Aankomst

Prijs: **Busreis, toegang museum en boottocht inbegrepen**

Cursisten NG 20 euro
VHM-leden 35 euro
Niet-leden 40 euro

Inschrijven:

via infocentrum@vhm.be
via het infocentrum Tel. 016/23 05 58

Betaling: **via overschrijving op rekening BE92 2300 0285 2123**

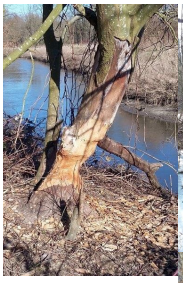

Knaagsporen.

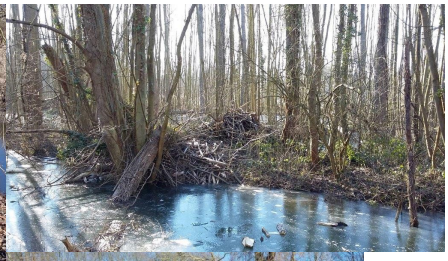

Burcht.

Bevervel.

Wissel.

Bevertocht Doode Bemde

25 februari 2018 o.l.v. Heidi Bertels

(foto's: Johan Robeyns)

Activiteiten

APRIL 2018

Zondag 8 april om 14.30 uur
Bosanemonenwandeling Mollendaal o.l.v. Hugo Dehennin

Vertrekplaats: Parking Weertsedreef (Bierbeek), onmiddellijk links na de houten voetgangersbrug als je op de Naamsesteenweg richting Namen rijdt. Is deze parking volzet, dan kan je parkeren op de parking in de Weertsedreef aan de rechterkant van de Naamsesteenweg

Afstand/duur: ongeveer 4,5 km // 2 uur

Openbaar vervoer: TEC lijn 18, halte Haasrode-Weertsedreef

Contact gids: 0484/644 752

Het Hallerbos met zijn boshyacinthen is terecht een internationale attractie. Maar een stuk dichterbij en heel wat rustiger is er de pracht van de miljoenen bosanemoontjes, die begin april de heuvels en dalen rond de Eleonoradreef met een wit tapijt bedekken. Een betoverende ervaring, puur genieten! En 'en passant' brengen we ook een bezoekje aan het meest bekende natuurmonument van Mollendaalbos, de Dikke Eik.

Deze wandeling is moeilijk voor rolstoelen, mogelijk voor buggy's.

Zaterdag 14 april om 14.30 uur
Natuurbelevingswandeling Zoet Water o.l.v. Heidi Bertels

Vertrekplaats: Parking recreatiepark Zoet Water, M. Noëstraat in Oud-Heverlee

Afstand/duur: ongeveer 4 km // 2 uur

Openbaar vervoer: De Lijn, halte: Zoet Water

Op zaterdagen 14 april, 9 juni, 13 oktober en 15 december 2018 neemt natuurgids Heidi Bertels jullie mee op natuurbelevingstochten in de bossen aan het Zoet Water. Zowel Heverleebos als Meerdaalwoud komen aan bod. We zullen de natuur ontdekken door te kijken en te luisteren, maar ook onze andere zintuigen (ruiken, voelen en proeven) zullen aan bod komen. Jong, oud en alles daartussen zijn welkom op deze ontdekkingstochten met natuurbelevingsmomenten, want de natuur heeft ons van alles te vertellen. De bossen zullen ons verwonderen, inzichten geven en wie weet ... zelfs geheimpjes prijsgeven. Zorg dragen voor de natuur is zorg dragen voor onszelf en zorg dragen voor de toekomst. Benieuwd? Kom mee wandelen en ontdek!

Niet geschikt voor buggy's en rolstoelen.

Zondag 15 april om 14.30 uur
Vierseizoenenwandeling: Horst o.l.v. Marc Artois

Vertrekplaats: Kasteel van Horst, Horststraat 28, 3220 Holsbeek (Sint-Pieters-Rode)

Afstand/duur: ongeveer 8 km // 2.30 uur

Openbaar vervoer: Buslijn 310 Leuven – Aarschot en de Belbus.

Sint-Pieters-Rode, met het schilderachtige Kasteel van Horst is een geliefkoosde trekpleister in het Hageland. Wij laten ons, in het komende wandeljaar, bekoren door de bosrijke vallei van de Winge en de heuvelachtige Hagelandse omgeving in vier afleveringen; ditmaal in lentekleed.

Zaterdag 21 april om 13 uur tot **zondag 22 april** om 17 uur **Outdoor Event 2018 – The Shelter**

Plaats: The Shelter, Stationsstraat 13, 3060 Korbeek-Dijle

Op zaterdag 21 en zondag 22 april neemt VHM deel aan het Outdoor Event 2018 van The Shelter in Korbeek-Dijle. Een tweedaags event voor echte outdoorliefhebbers met workshops, infostanden, foodtrucks enz. Op beide dagen kan je VHM daar vinden met een infostand en op zondagochtend om 7 uur kunnen de vroege vogels op Vroege Vogelwandeling met één van onze natuurgidsen.

Alle info over het programma en inschrijvingen vind je op: www.theshelter.be/outdoor-event

Zondag 22 april om 14.30 uur
Kiezen voor natuur o.l.v. Jan Horemans en Yvette Toison

Vertrekplaats: aan de Totem van Fabre op het Ladeuzeplein in Leuven

Afstand/duur: ongeveer 5 km // 2 uur

Deze wandeling heeft plaats op de Erfgoeddag. Thema van de Erfgoeddag 2018 is "kiezen". Omdat erfgoed meer is dan gebouwen, laten we u kiezen tussen enkele merkwaardige gebouwen in Leuven en al even merkwaardige groene oases in deze stad. Vaak zijn de parken zo oud als de gebouwen waar ze bijhoren. Sommige van deze collegetuinen zijn weinig bekende pareltjes en huisvesten eeuwenoude bomen. Zelfs wanneer we door Werelderfgoed wandelen zoals het Groot Begijnhof, krijg je uitleg over deze site, maar eveneens over de aanwezige natuur en groen. Aan u de keuze.

!!! Aansluitend op deze wandeling is er om 18 uur een

Deelnemingsvoorwaarden :

VHM-leden nemen gratis deel aan de ledenactiviteiten.

Alleen als het speciaal vermeld is, betalen leden bijvoorbeeld reiskosten. In voorkomend geval betalen niet-leden meer dan leden.

Niet-VHM-leden betalen per activiteit € 2 per volwassene bij de start van de activiteit.

Hebt u nog vragen of wenst u nog meer informatie : contacteer ons infocentrum : 016/23 05 58 of infocentrum@vhm.be

Het infocentrum is open elke werkdag van 9 uur tot 17 uur.

Omdat er aan een activiteit soms op het laatste moment iets gewijzigd moet worden (afgelasting, andere vertrekplaats ...) raden wij je aan voor je vertrekt even naar de VHM-website en/of de Facebookpagina van VHM te surfen voor een eventuele update van de activiteit.

Omdat er aan een activiteit soms op het laatste moment iets gewijzigd moet worden (afgelasting, andere vertrekplaats…) raden wij je aan voor je vertrekt even naar de VHM-website en/of de Facebookpagina van VHM te surfen voor een eventuele update van de activiteit.

vertoning van de film *'Earth: Een onvergetelijke dag'* (in samenwerking met Cinema Zed) !!!
Plaats: Cinema Zed-Vesalius in Leuven
Tickets: € 7 voor VHM-leden (bij het vertonen van VHM-lidkaart)
Tickets via www.cinemazed.be
"Earth: Een onvergetelijke dag" is het vervolg op de gelauwerde BBC-documentaire Earth uit 2007. De BBC neemt je gedurende één dag mee op een onvergetelijke reis over onze planeet en brengt bijzondere dieren op een unieke manier in beeld. De nieuwste camera- en filmtechnieken staan aan de basis van verbluffende beelden. Een perfecte film om het ecologisch bewustzijn van kinderen en jongeren aan te wakkeren en te genieten van de intense schoonheid van onze planeet.

Dinsdag 24 april om 18.30 uur
Inventarisatie Holle Wegen o.l.v. Piet De Becker en Rik Lenaert
Vertrekplaats: Neerijse, kapel O.-L.-Vrouw-ten-Pui
Voor meer info: zie elders in deze Tijdingen.

Zondag 29 april om 14.30 uur
Lemmenspark, erfenis van de Broeders Alexianen o.l.v. Yvette Toison
Vertrekplaats: Lemmensinstituut, Lemmensberg 3, Leuven
Afstand/duur: ongeveer 3 km
Openbaar vervoer: bushalte net voor UZ Gasthuisberg
Contact gids: 0485/58 93 10 (alleen op 29 april)
Het kloosterpark van de vroegere Broeders Alexianen bezit naast uitgesproken parkelementen zoals enkele monumentale beuken, geknotte dreven van haagbeuk en een kunstmatige tumulus met grote paardenkastanje, ook een hoogstamboomgaard. Het grasveld op de Gasthuisberg krijgt aangepast maaibeheer om de bodem te verschralen en de plantenrijkdom te doen toenemen. De twee belangrijkste doelstellingen zijn het verbeteren van de ecologische en de sociale functie. Het bosje is zeer geschikt als ontspanningsruimte voor studenten en patiënten.
Deze wandeling is niet geschikt voor rolstoelen en buggy's.
!!! Aansluitend op deze wandeling is er om 17 uur een vertoning van de film *'Intelligent Trees'* (in samenwerking met Cinema Zed) !!!
Plaats: Cinema Zed-Vesalius in Leuven
Tickets: € 7 voor VHM-leden (bij het vertonen van VHM-lidkaart)
Tickets via www.cinemazed.be
Bomen zijn zoveel meer dan rijen hout, materiaal voor meubels of in het slechtste geval: brandhout. Bomen zijn meer dan organismen die ons en onze lucht voorzien van zuurstof. Het zijn individuele wezens met gevoelens, nood aan vriendschap en een gemeenschappelijke taal. Is dit te fantastisch om waar te zijn? De Duitse boswachter Peter Wohlleben en de wetenschapper Suzanne Simard onderzochten gedurende tientallen jaren de communicatie tussen bomen. Hun bevindingen zijn op z'n minst verbazingwekkend…
Opgelet: de vertoning is Frans gesproken en niet ondertiteld.

Maandag 30 april om 14.30 uur
Light-wandeling: De Schavaaiwandeling (Bierbeek) o.l.v. Hugo Dehennin
Vertrekplaats: Parking CC De Borre (grote parking aan de Speelpleinstraat)
Afstand/duur: ongeveer 4,8 km // 2 uur
Openbaar vervoer: Lijn 7 of 8
Contact gids: 0484/644 752
'Schavaai' is Bierbeeks en betekent 'takkenbos'. Of heeft het woord te maken met een Latijns woord voor 'uitgraving'? Hoe dan ook, het Schavaaienhof staat aan een kruispunt van een paar prachtige holle wegen en het uitzicht is er grandioos. We volgen de Merenloop doorheen een stukje bosreservaat tot aan de bron aan de Moemmedel en reizen terug in de tijd, toen de zee het hier voor het zeggen had. En vergeet niet: eind april is de natuur op zijn mooist!
Deze wandeling is niet geschikt voor buggy's of rolstoelen.

MEI 2018

Dinsdag 1 mei om 6 uur
Vroege-vogelwandeling + ontbijt o.l.v. Yves Vanden Bosch
Vertrekplaats: Parking recreatiepark Zoet Water, M. Noëstraat in Oud-Heverlee
We hopen dat het vogelkoor zo voltallig mogelijk is en forté zingt op deze 'dag van de arbeid'. We trachten zoveel mogelijk verscheidenheid in onze waarnemingen te realiseren. Daartoe wandelen we langs water, holle wegen, weiden en bos.
Aansluitend ontbijt in café In De Molen aan het Zoet Water
Inschrijven via infocentrum@vhm.be of 016/23 05 58
Vermelden bij inschrijving: Naam en aantal personen *en welk ontbijt je bestelt in café In De Molen.*
spek, eieren, verse boterhammen (8 euro)
verse boterhammen, kaas, hesp (8 euro)
grote kom yoghurt met vers fruit (5 euro)
verse soep met boterhammen (4 euro)
Betaling ter plekke.

Donderdag 3 mei om 14.30 uur
Onthaasten in de Molenbeekvallei o.l.v. Germaine Heeren
Vertrekplaats: St. Michielskerk, Kerkstraat, 3020 Beisem
Afstand: ongeveer 2,5 km met naar keuze verlenging tot 5 km.
Openbaar vervoer: buslijnen 352: Leuven-Brussel Noord of 362 Leuven-Luchthaven. Halte: Kerkstraat
Langs het elegante, eenbeukige St- Michielskerkje in classicistische stijl met klokvormige toren en peervormige spits bereiken wij het knuppelpad van de Molenbeekvallei. Dit waterrijke mini-reservaatje is in de lente betoverend mooi. Dottergraslanden wisselen er af met elzenbroekbos, waterplassen en kreupelhout. Wij nemen ruim de tijd om even weg te dromen bij de watervogels, de kleurrijke lenteflora en de uitbundige vogelzang. Behoudens een kleine hindernis bij de opstap is er tot het einde van het brede knuppelpad, ongeveer halfweg de eerste lus, geen enkele hindernis voor buggy's en rolstoelen. Daarna wordt het voor buggy's te drassig (tenzij na een droogteperiode) en wegens hindernissen onmogelijk voor rolstoelen. Terug op ons vertrekpunt nemen wij langs de kerk een trage weg richting de erfgoedsite Heersemmolen en keren terug via een smalle uitloper van het reservaat: de berm van de opgestuwde Molenbeek.

Zondag 6 mei om 14.30 uur
Hollewegenwandeling Opvelp o.l.v. Hugo Dehennin
Vertrekplaats: CC. de Velpe, Velpestraat 47, 3360 Opvelp (Bierbeek)
Afstand//duur: ongeveer ongeveer 6 km, 3 uur
Openbaar vervoer: Lijn 7 of 8
Vanaf de Verbrande Toren volgen we de Velpe langsheen een natuurreservaat, waar de weidebloemen nu volop in bloei staan. We zetten onze tocht verder door de Haspengouwse velden en staan er even stil bij de jongste ruilverkaveling. Een prachtige holle weg leidt ons dan naar een van de mooiste natuurgebieden uit onze regio, de Hazenberg. Via een paar echt imposante vierkantshoeven komen we weer bij ons vertrekpunt.
Deze wandeling is niet geschikt voor rolstoelen; voor buggy's hier en daar moeilijk.

Dinsdag 8 mei om 19 uur
Inventarisatie Holle Wegen o.l.v. Piet De Becker en Rik Lenaert
Vertrekplaats: Bertem, Oude Baan, café D'aa Boan
Voor meer info: zie elders in deze Tijdingen.

Zondag 13 mei om 14.30 uur
Natuur in de stadsrand: het Arenbergpark o.l.v. Annelies Wouters en Rika Van Kersschaever
Vertrekplaats: Parking aan de rand van het park waar de Dijle de Celestijnenlaan kruist.
Parking: Fietsparking bij Auditorium Oude Molen; parking voor auto's aan de overkant van de Celestijnenlaan, tussen de hoogstamboomgaard en het Fablab, NIET op de plek van afspraak
Openbaar vervoer: Bus 2 of 616, halte Kasteel Arenberg
Afstand: ongeveer 4 km // 2,5 uur
Beheerders van natuurgebieden op het platteland zijn terecht meestal erg blij als ze de zeldzame bijenorchis, kale vrouwenmantel of addertong op hun terrein aantreffen. In Leuven vinden we al die soorten in het Arenbergpark. Dit park is één van de grootste groene longen in de stadsrand en een enorm divers gebied met graslanden, een bos en een waterrijke parkomgeving. Tijdens deze wandeling verwachten we ook knolsteenbreek, muskuskruid, gewone vogelmelk, daslook, grote egelskop en echte koekoeksbloem. Die kunnen, o.a. dankzij een aangepast maaibeheer, allemaal in het park gedijen en dat alles in een historisch kader van "onschatbare" waarde. Voor meer informatie, zie het artikel "Reigers in residence" op http://nieuws.kuleuven.be/node/15
Niet geschikt voor buggy's en rolstoelen.

Woensdag 16 mei om 19 uur
Graslandexcursie o.l.v. Piet De Becker
Vertrekplaats: Parking aan het einde van de Reigersstraat in Sint-Joris-Weert
Dit zijn GEEN AVONDWANDELINGEN.
We bekijken grondig enkele graslanden in het natuurreservaat die soms al vele tientallen jaren in natuurbeheer zijn. Er worden plantensoortenlijsten gemaakt per perceel. Daarbij wordt uitgebreid aandacht besteed aan het herkennen en op naam brengen van plantensoorten van graslanden en al het andere fraais dat toevallig ons pad kruist. Voor de meer dan gemiddeld geïnteresseerde natuurliefhebbers (m/v) dus! Hou er rekening mee dat allerhande steekbeesten dan hoogtij vieren!

Zondag 20 mei om 14.30 uur
Ronde van Terlanen o.l.v. Jan Aerts
Vertrekplaats: Sint-Michielskerk, Bollestraat 13,3090 Terlanen
GPS: N 50°46'14" O 4°36'12"
Afstand//duur: ongeveer 6,8 km // 2u30
De wandeling gaat door de Varrendel-vallei en een holle weg die deel uitmaken van het natuurgebied Vossekouter. Een pad naast de Vossebeek voert ons naar de Laan, een sterk meanderende bijrivier van de Dijle. We steken dit riviertje over en klimmen aan de rand van een dal tot boven in het Rodebos. Hier vinden we nog heide die begraasd wordt door schapen. Via de watermolen van Terlanen komen we terug aan de kerk.
Deze wandeling is niet geschikt voor rolstoelen en buggy's.

Zondag 20 mei om 10.30 uur en om 14.30 uur
Meerdaalwoudjogging en - wandelingen
Vertrekplaats: Ontmoetingscentrum Blanden, Bierbeekstraat 8b, 3053 Blanden.
Afstand/duur : 5 of 7 km // 2 u of 2u30
Openbaar vervoer: Lijn 5 of 18 (TEC Jodoigne)
VHM is mede-organisator van dit evenement, samen met de Sportraad en de Geschied- en Heemkundige Kring van Oud-Heverlee en de WSP.
* Om 10.30 uur: gegidste geschiedkundige wandeling door Blanden van ca. 5 km o.l.v. Hugo Dehennin
Deze wandeling voert ons langs een aantal historische plaatsen van Blanden, maar de natuur wordt hierbij niet uit het oog verloren.
*Om 14.30 uur: gegidste natuurwandeling in Meerdaalwoud van ca. 7 km o.l.v. een Roel Verbeeke.
Via de Margrietendreef wandelen we naar het Godensalon en naar de Tomberg. Het militair domein ligt ook op onze weg en op het einde van de wandeling komen we uit bij de nieuwe Torenvalksite.
Wandelschoenen volstaan. Het parcours is op sommige plekken moeilijk voor buggy's.

Maandag 21 mei om 14.30 uur
Paddenpoel o.l.v. Ernst Gülcher
Vertrekplaats: parking aan de brug over de Molenbeek aan camping la Hetraîe aan de Rue de Weert-Saint-Georges (dat is de weg tussen Sint-Joris-Weert en Nethen).
Verkenningstocht naar de Paddenpoel in het Meerdaalwoud. In deze tijd van het jaar staat het daar vol bosbloemen, bloeien de mispels en de appels. Als het weer het even toelaat maken we een ommetje naar de Romeinse grafheuvels aan de Nethensebaan en het Herculessalon.

Dinsdag 22 mei om 19 uur
Inventarisatie Holle Wegen o.l.v. Piet De Becker en Rik Lenaert
Vertrekplaats: Herent, kruispunt Rijweg en Keizersstraat
Voor meer info: zie elders in deze Tijdingen.

Woensdag 23 mei om 19 uur
Graslandexcursie o.l.v. Piet De Becker
Vertrekplaats: Parking aan het einde van de Reigersstraat in Sint-Joris-Weert
Voor meer info zie elders in deze Tijdingen.

Zondag 27 mei om 14 uur
Verleden, heden en toekomst van het Zoet Water en Streekhuis Dijleland o.l.v. Ernst Gülcher en Hugo Dehennin
Vertrekplaats: GC De Roosenberg, M. Noëstraat in Oud-Heverlee
Meer info: zie elders in deze Tijdingen.

Zondag 27 mei om 14.30 uur
Familie-activiteit "Ik zie, ik zie wat jij niet ziet…" o.l.v. Yvette Toison en cursisten
Vertrekplaats: Onthaalzone De Speelberg, Weertsedreef in Sint-Joris-Weert
Afstand//duur: ongeveer 4 km // 2,5 uur
"Ik zie, ik zie wat jij niet ziet…" Over het geheime leven van bomen.
Voor volwassenen en gezinnen met kinderen.

Maandag 28 mei om 14.30 uur
Light wandeling: Doode Bemde o.l.v. Louis De Smet
Vertrekplaats: Parking op het einde van de Reigersstraat in Sint-Joris-Weert
Openbaar vervoer: De Lijn bus nr 337
Einde mei is de Doode Bemde op haar mooist. Kom mee genieten van de bloemenpracht en de vogelenzang. Met een beetje geluk houden we het droog, anders brengt aangepast schoeisel soelaas.

Woensdag 30 mei om 19 uur
Graslandexcursie o.l.v. Piet De Becker
Vertrekplaats: Kruispunt van de Lindenhoflaan en de Elzenstraat in Neerijse
Veer meer info: zie elders in deze Tijdingen.

JUNI 2018

Zondag 3 juni om 14.30 uur
In het spoor van Zwarte Jean o.l.v. Ernst Gülcher
Vertrekplaats: Rootstraat in Duisburg op de plek waar de tram vroeger afdraaide in de richting van Loonbeek.
Verkenningstocht over het spoor van stoomtram Zwarte Jean. We maken een mooie lus over het plateau waarbij we ons vooral toeleggen op de tramdijk zelf en enkele historische hoeves die daarlangs liggen.

Dinsdag 5 juni om 19 uur
Inventarisatie Holle Wegen o.l.v. Piet De Becker en Rik Lenaert
Vertrekplaats: Huldenberg, gemeenteplein Huldenberg
Voor meer info: zie elders in deze Tijdingen.

Woensdag 6 juni om 19 uur
Graslandexcursie o.l.v. Piet De Becker
Vertrekplaats: Einde van de Kleine Broekstraat in Korbeek-Dijle
Voor meer info: zie elders in deze Tijdingen

Zaterdag 9 juni om 14.30 uur
Natuurbelevingswandeling Zoet Water o.l.v. Heidi Bertels
Vertrekplaats: Parking recreatiepark Zoet Water, M. Noëstraat in Oud-Heverlee
Afstand/duur: ongeveer 4 km // 2 uur
Openbaar vervoer: De Lijn, halte: Zoet Water
Zie wandeling op 14 april.

Zondag 10 juni om 14.30 uur
Parkabdij – landbouw o.l.v. Robin Van Hoovels
Vertrekplaats: Parking Abdij van Park
De visie op landbouw wijzigt steeds meer, nieuwe initiatieven komen op. Zoals de zelfoogstboerderijen, waarvan er aan Abdij van Park één is. We bekijken hoe dit werkt, samen met andere erg interessante aspecten van de landbouw en hoe de landbouw meer en meer ingezet wordt als een vriend voor de natuur. Deze wandeling wordt gegidst door Robin, één van de nieuwste en jongste gidsen die eerder dit jaar een opleiding tot plattelandsgids volgde als aanvulling op de cursus natuurgids.
Niet geschikt voor buggy's en rolstoelen.

Woensdag 13 juni om 19 uur
Graslandexcursie o.l.v. Piet De Becker
Vertrekplaats: Kruispunt Ophemstraat/Rozenbergstraat en Leibeekstraat in Oud-Heverlee
Voor meer info: zie elders in deze Tijdingen.

Zondag 17 juni om 14.30 uur
De Varenbergwandeling in Korbeek-Lo o.l.v. Hugo Dehennin
Vertrekplaats: Aan de H.-Kruiskerk, hoek Bierbeekstraat-Pastoriestraat in Korbeek-Lo.
Openbaar vervoer: lijn 380 (Leuven-Tienen) of lijn 8 (Bertem-Bierbeek)
Afstand//duur: ongeveer 8 km, min. 3 uur
Deze wandeling is zowel natuur-, landschaps- als erfgoedwandeling. Een imposant kasteel, prachtige holle wegen en bossen, een mysterieuze toren op een van de hoogste Diestiaanheuvels… redenen te over om je wandelschoenen aan te trekken. En op het einde van de tocht wacht er een leuke verrassing op ons!
Te moeilijk voor rolstoelen; buggy's mogelijk.

Dinsdag 19 juni om 19.30 uur
Gierzwaluwenwandeling o.l.v. Fons Ramaekers
Vertrekplaats: Stadsbegraafplaats Leuven, Nieuwe Kerkhofdreef, 3001 Leuven
Openbaar vervoer: Bereikbaar met Buitenringbus 600 (of Binnenringbus 601 en 250m lopen)
Opgelet: Deze wandeling gaat NIET door bij regen of zwaar bewolkt weer (gesloten hemel).
Op deze wandeling verneem je alles over de ecologie van de gierzwaluwen: waar komen ze vandaan, wat eten ze, waar slapen ze, hoe maken ze hun nest, hoe brengen ze hun jongen groot...
Bij goed weer gierzwaluwspektakel gegarandeerd.

Dinsdag 19 juni om 19u
Inventarisatie Holle Wegen o.l.v. Piet De Becker en Rik Lenaert
Vertrekplaats: Sint-Agatha-Rode, parking Rodebos.
Voor meer info: zie elders in deze Tijdingen.

Woensdag 20 juni om 22 uur
Vuurvliegjeswandeling o.l.v. Greet Sienap
Vertrekplaats: Glasbollen op de kruising van Hoogveldstraat en Radioweg in Bertem
Parkeren kan ook in de zijstraat, maar best is zo veel mogelijk samen rijden of: met de fiets naar de afspraakplaats komen.
Een droge, warme avond: dat is er nodig om de lichtjes te zien van vuurvliegjes die zachtjes zweven door de lucht! Als het donker wordt, gaan we op zoek naar de geelgroene lichtjes op de grond of zwevend in de lucht. Vuurvliegjes vliegen slechts een paar weken per jaar. Dus wees er erbij!
Opmerking: indien de meteorologische omstandigheden van zowel die avond of in de weken voordien ongunstig zijn voor de observatie van de

Omdat er aan een activiteit soms op het laatste moment iets gewijzigd moet worden (afgelasting, andere vertrekplaats…) raden wij je aan voor je vertrekt even naar de VHM-website en/of de Facebookpagina van VHM te surfen voor een eventuele update van de activiteit.

Omdat er aan een activiteit soms op het laatste moment iets gewijzigd moet worden (afgelasting, andere vertrekplaats…) raden wij je aan voor je vertrekt even naar de VHM-website en/of de Facebookpagina van VHM te surfen voor een eventuele update van de activiteit.

vuurvliegjes, wordt de wandeling die avond afgelast en eventueel verplaatst naar een andere datum. Best dus de website in het oog houden!

Donderdag 21 juni om 19.30 uur
Midzomerwandeling Doode Bemde o.l.v. Piet De Becker
Vertrekplaats: We vertrekken per trein vanuit het station van Oud-Heverlee naar Sint-Joris-Weert. De trein vertrekt om 19.35 uur stipt op perron 2. Je dient zelf (voor het opstappen!) voor een treinticket te zorgen. Dat is mogelijk aan een ticketautomaat op perron 1
Een paar dagen voor er mag begonnen worden met maaien (25 juni), maken we een rustige wandeling door de Doode Bemde van zuid naar noord. Er wordt aandacht besteed aan het natuurbeheer van het gebied, de laatste nieuwtjes van het afgelopen jaar worden besproken en alles wat u wilde weten over dit gebied, maar nooit kon/durfde te vragen kan aan bod komen.
Hou er rekening mee dat allerhande steekbeesten dan hoogtij vieren!

Zondag 24 juni om 14.30 uur
Vierseizoenenwandeling: Horst o.l.v. Marc Artois
Vertrekplaats: Kasteel van Horst, Horststraat 28, 3220 Holsbeek (Sint -Pieters-Rode)
Afstand/duur: ongeveer 8 km // 2.30 uur
Openbaar vervoer: Buslijn 310 Leuven – Aarschot en de Belbus.
Sint-Pieters-Rode, met het schilderachtige Kasteel van Horst is een geliefkoosde trekpleister in het Hageland. Wij laten ons, in het komende wandeljaar, bekoren door de bosrijke vallei van de Winge en de heuvelachtige Hagelandse omgeving in vier afleveringen; ditmaal in zomerkleed.

Maandag 25 juni om 14.30 uur
Light wandeling: Zuidoostrand van Mollendaalbos o.l.v. Hugo Dehennin
Vertrekplaats: parking Brise-Tout, St-Joris-Weertstraat, 3360 Bierbeek
Afstand//duur: ongeveer 6 km, 2,5 uur
Deze wandeling loopt langs de taalgrens, maar de natuur kent geen grenzen hier. Via een prachtige holle weg komen we op het plateau aan de bosrand, waar we kunnen genieten van schitterende panorama's. Dan doen we een bosreservaat aan en langs een oeroude weg en statige beukendreven komen we weer aan ons vertrekpunt.
Niet geschikt voor rolstoelen, moeilijk voor buggy's.

Dinsdag 26 juni om 19.30 uur
Gierzwaluwenwandeling o.l.v. Fons Ramaekers
Vertrekplaats: Stadsbegraafplaats Leuven, Nieuwe Kerkhofdreef, 3001 Leuven
Openbaar vervoer: Bereikbaar met Buitenringbus 600 (of Binnenringbus 601 en 250m lopen)
Opgelet: Deze wandeling gaat NIET door bij regen of zwaar bewolkt weer (gesloten hemel).
Op deze wandeling verneem je alles over de ecologie van de gierzwaluwen: waar komen ze vandaan, wat eten ze, waar slapen ze, hoe maken ze hun nest, hoe brengen ze hun jongen groot...
Bij goed weer gierzwaluwspektakel gegarandeerd.

Zaterdag 30 juni om 14 uur
Meditatieve wandeling in de stad en langs Keizersberg o.l.v. Roel Verbeeke
Vertrekplaats: Leuven, Sint-Maartensdal, graspleintje
In het kader van de afsluiting van het YOUtopia-festival Leuven.
Samenwerking tussen VHM en MONA-beweging-Leuven, die zich inspireert op de verdraagzame Zoroastra-spiritualiteit uit Iran.

Zaterdag 30 juni om 7.30 uur
Daguitstap naar natuurpark De Biesbosch (NL) o.l.v. Eddy Sente, Yves Vandenbosch, Jan Aerts en Yvette Toison
Vertrekplaats: 7.30 uur Rotselaar, parking 'rond punt' of om 8 uur Deelgemeentehuis, Waversebaan 66 in Heverlee
Voor alle info en inschrijvingen: zie elders in deze Tijdingen.

JULI 2018

Zondag 1 juli om 14.30 uur
Plateau van Ottenburg o.l.v. Ernst Gülcher
Vertrekplaats: Glabbeekhoeve aan de Florivalstraat in Ottenburg.
Verkenningstocht op het Plateau van Ottenburg. Verwacht je aan steile holle wegen, grandioze uitzichten, prehistorische wallen en een echt kasteel in het Bois de Laurensart.

Dinsdag 3 juli om 19 uur
Inventarisatie Holle Wegen o.l.v. Piet De Becker en Rik Lenaert
Vertrekplaats: Korbeek-Dijle, parking Moeys
Voor meer info: zie elders in deze Tijdingen.

Zondag 8 juli om 14.30 uur
Ter Bronnen, Torfbroek en List o.l.v. Jan Aerts
Vertrekplaats: Sint-Stefanuskerk, Peperstraat 122, 1910 Nederokkerzeel (Kampenhout)
GPS: N 50°55'8" O 4°33'51"
Afstand // duur: ongeveer 6,2 km // 2u30
Vertrekkend vanop het driehoekig kerkplein komen we via akkerland en een uitloper van het moerasbos aan in het natuurresrvaat Torfbroek. Opstijgend kwelwater zorgt voor een variatie aan kalkminnende en zeldzame planten in de graslanden en de laagveenmoerassen. Ter Bronnen ziet er meer uit als een park maar heeft een vergelijkbare plantengroei met o.a. orchideeën en parnassia. Door het open veld wandelen we naar de oude woonkern List en verder naar de Sint-Stefanuskerk.
Deze wandeling is niet geschikt voor rolstoelen en buggy's.

Zondag 15 juli om 14.30 uur
Vijfwegen – Vier dorpenwandeling o.l.v. Germaine Heeren
Vertrekplaats: parking A.Delhaize, A.E.Verbiststraat (vlakbij Tervuursesteenweg), 3060 Bertem
Afstand: ongeveer 8-9 km// duur: 3 uur
Openbaar vervoer: De Lijn 316-317, halte Oud Station
Deze keer verkennen wij langs holle en andere trage wegen de open ruimte tussen het Eikenbos, Leefdaal, Everberg, Meerbeek en Bertem. De zomer zindert over de velden. Misschien is de eerste oogst al geschoren? Toegankelijk voor buggy's maar niet na regenperiode.

Dinsdag 17 juli om 19 uur
Inventarisatie Holle Wegen o.l.v. Piet De Becker en Rik Lenaert
Vertrekplaats: Sint-Joris-Weert, parking ontmoetingscentrum, Beekstraat 13
Voor meer info: zie elders in deze Tijdingen.

Zondag 22 juli om 10 uur
Van Leuven naar Tervuren langs trage wegen o.l.v. René Brynaert
Vertrekplaats: Kasteel van Arenberg (voorkant) W. de Croylaan in Heverlee
Aansluiten kan om 13u aan de kerk van Leefdaal.
Openbaar vervoer: Bussen 1, 2, 616, 337
Vanuit Tervuren kun je met de bus terug naar Leuven of Leefdaal
Afstand/duur: +/- 18 km, 4 à 5 u wandelen.
Inkorten kan, we lopen parallel met buslijnen.
Eerst volgen we de Dijle, dan trekken we door het Egenhovenbos. Eens voorbij de snelweg trekken we langs een holle weg over de heuvel naar de Veronakapel. De Voer wordt dan de leidraad langs Leefdaal, waar we picknicken, en Vossem. Dan nog het Warandepark en de vijvers van Tervuren.
Wie dan nog zin heeft kan nog mee verder tot aan de bron van de Voer.

Zondag 29 juli om 14.30 uur
Troostembergbos o.l.v. Jan De Smet
Vertrekplaats: aan de parking Kasteeldreef 2 in Sint-Joris-Winge.
Troostembergbos is een pareltje in het mooie Hageland. Sinds 1989 is het als natuurresevaat in beheer door ANB. Het is een wandeling vol afwisseling: hellingen bergop en bergaf, bossen van naald- en loofhout, verrassende vergezichten over het heuvelend landschap.

Maandag 30 juli om 14.30 uur
Light wandeling: Troostembergbos o.l.v. Jan De Smet
Vertrekplaats: aan de parking Kasteeldreef 2 in Sint-Joris-Winge.
Troostembergbos is een pareltje in het mooie Hageland. Sinds 1989 is het als natuurresevaat in beheer door ANB. Het is een wandeling vol afwisseling: hellingen bergop en bergaf, bossen van naald- en loofhout, verrassende vergezichten over het heuvelend landschap.

Dinsdag 31 juli om 19 uur
Inventarisatie Holle Wegen o.l.v. Piet De Becker en Rik Lenaert
Vertrekplaats: Kessel-Lo, kruispunt Schoolbergenstraat en Martellekensweg
Voor meer info: zie elders in deze Tijdingen.

Speurneuzen

Zeg, weet je het al?

Er is een slechtvalk gespot op de toren van de Sint-Lambertuskerk in Heverlee.

Hoe we dat weten?

Wel…Op een dag zag Steven prooiresten liggen op het gras rond de kerk en aan de kerkdeur.

“Dat moet het werk zijn van een slechtvalk,” dacht Steven.

Toen hij wat rondtuurde met zijn verrekijker zag hij de slechtvalk zitten.

Kenners vertelden dat het een wijfje is.

Tof, nu kunnen de bezoekers van ons educatief project “Natuur onze buur” haar in het echt zien.

Ken jij de slechtvalk nog niet zo goed?

Niet erg!

Lees dan even dit.

IDENTITEITSKAART

SLECHTVALK

Klasse: Vogels

Orde: Roofvogels

Familie: Valkachtigen

Geslacht: Valken

Soort: Slechtvalk

Maten:

Grootte: 46 tot 54 cm (kop tot staart).

Vleugelspanwijdte: 85 tot 115 cm.

Het wijfje is groter dan het mannetje.

Biotoop:

Woont op steile rotswanden en in ravijnen.

In steden.

Op hoge gebouwen: flatgebouwen, ziekenhuizen, watertorens, kerken.

Voedsel:

Vliegende dieren – vooral vogels.

Voortplanting:

Wijfje legt eind maart 3-4 eieren.
Broedtijd bedraagt 29-32 dagen.
Uitvliegen na 6 weken.
Volledig zelfstandig na 2-3 maanden.

Bedreigingen:

De slechtvalk neemt gif op via zijn prooien.
Dit heeft gevolgen voor de voortplanting.
Hij wordt bedreigd door bergbeklimming (verstoren van nesten).
Hij is kwetsbaar door de ontwikkeling van grootschalige windenergie.

Bescherming:

Is een beschermde vogel.
Wordt beschermd door het plaatsen van nestkasten in steden op hoge gebouwen.

Bijzondere weetjes:

Is de snelste vogel ter wereld (maakt een duikvlucht tegen 300 km/u.
Maakt zelf geen nest.
Komt vaker voor in nestkasten die in steden op hoge gebouwen worden geplaatst.
Heeft gemiddeld 100 g vlees per dag nodig.
Zijn ogen zien scherper dan mensenogen.
Maakt braakballen.

Plaatsen van een nestkast

Omdat de kerktoren geen ideale plaats is om te broeden, besloten we een nestkast te plaatsen voor onze slechtvalk. Daarbij kregen we de hulp van het F.I.R. (Fonds Instandhouding Roofvogels).

Op 23 januari 2018 klommen enkele moedige medewerkers van het F.I.R. en Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud met heel wat materiaal naar boven en werd de nestkast in de kerktoren geplaatst.

Hiervan dromen wij… in de volgende lente!

Dit mag je inkleuren.

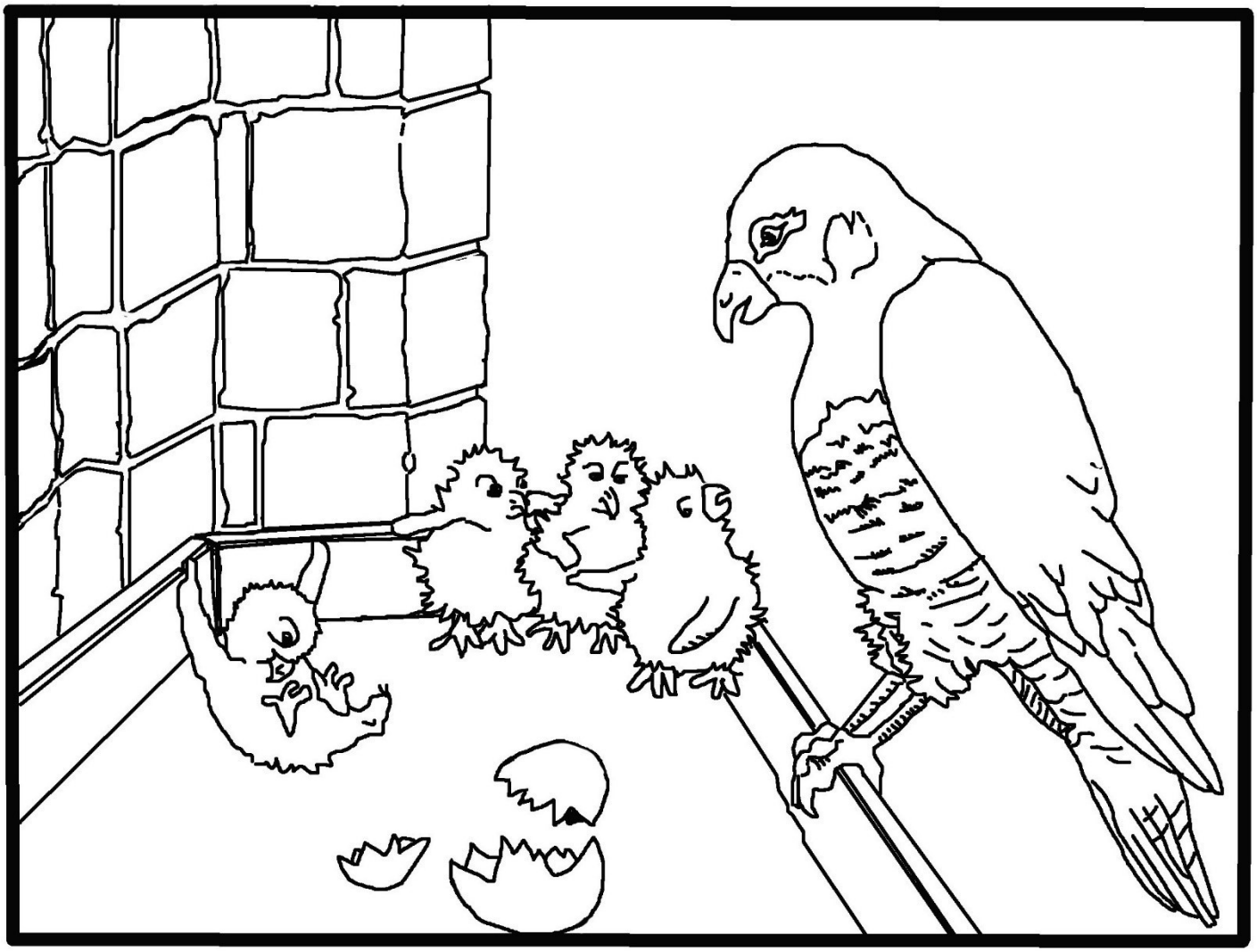

Wil je nog meer interessante dingen over de natuur te weten komen?
Breng dan volgend schooljaar met je klas een bezoek aan ons educatief project (meer info binnenkort op www.vhm.be). Lees maar eens het verslag van Kyra van de Sint-Pietersschool in Korbeek-Lo over het project van dit schooljaar: “Natuur onze buur”.
Bernadette Crab

De vrienden van HEVERLEEBOS

Maandag, 8 januari 2018.
We reden met verschillende auto's naar de vrienden van HEVERLEEBOS.
Daar leerden we over de steenmarter en de slechtvalk. Steven heeft weer iets leuk in mekaar gestoken. Het was een zelfgemaakte zolder. In die zolder vond je dingen je ook in een huis van een steenmarter vond, kaka eieren. De slechtvalk is een roofdier, hij jaagt op kleinere vogels, op duiven en kauwen. Dit was een leuke uitstap.
Schrijver Kyra Bottelbergs

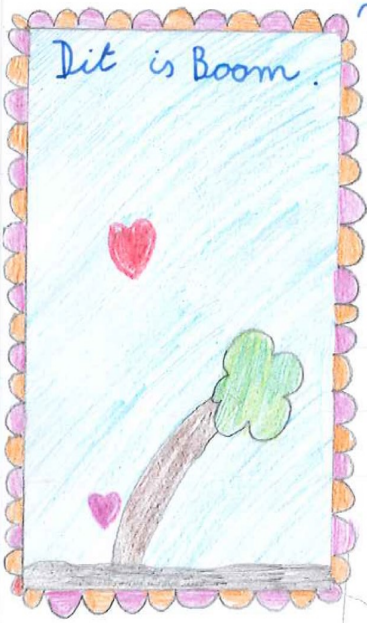

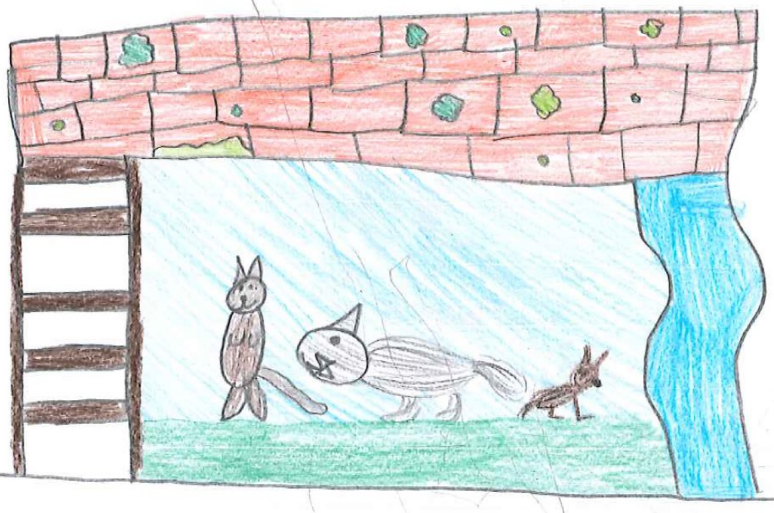

Nieuw!

Vrienden van het bos natuurkamp!

Dit kamp is geschikt voor kinderen van 9 tot 12 jaar.

In samenwerking met de "**Techniek- en Wetenschapsacademie**" van UCLL organiseren we in de zomer van 2018 een nieuw **natuurkamp**!

Neem een echte torenvalk waar met een verrekijker of doe een wetenschappelijk onderzoek naar de fauna en flora in onze vijver en bodem met een echte microscoop.

Zoek de sporen van wilde dieren als een echte woudloper en gebruik techniek om een muziekinstrument te maken met materialen uit het bos.

Gebruik de EV3 mindstorms om te leren hoe je de versnippering van de natuur kan tegengaan. Heb jij de juiste oplossingen?

Heb jij altijd al eens met een drone willen vliegen? Kies het luchtruim, kom alles te weten over drones en gebruik je nieuwe skills om de Doode Bemde in kaart te brengen!

Dit alles en nog veel meer! Word jij ook een vriend van het bos?

Techniek- en WetenschapsAcademie

Dit kamp heeft plaats op de volgende data:

maandag 27 augustus
dinsdag 28 augustus
woensdag 29 augustus
donderdag 30 augustus

We starten dagelijks om 9u en eindigen om 15u30.

Locatie: Naamsesteenweg 355, 3001 Heverlee

Kostprijs: € 95

Voor inschrijvingen check www.vhm.be

VHM NIEUWJAARSRECEPTIE 2018

(Foto's: Rik Lenaert, Jan Horemans, Jos Lorent)

GRASLANDEXCURSIES DOODE BEMDE 2018

Dit zijn GEEN AVONDWANDELINGEN.

Onder leiding van Piet De Becker en Niko Boone bekijken we grondig enkele graslanden in het natuurreservaat die soms al vele tientallen jaren in natuurbeheer zijn. Er worden plantensoortenlijsten gemaakt per perceel. Daarbij wordt uitgebreid aandacht besteed aan het herkennen en op naam brengen van plantensoorten van graslanden en al het andere fraais dat toevallig ons pad kruist. Voor de meer dan gemiddeld geïnteresseerde natuurliefhebbers (m/v) dus! Hou er rekening mee dat allerhande steekbeesten dan hoogtij vieren!

Woensdag **16 mei:** Parkeren en afspraakplaats op het einde van de Reigersstraat te Sint-Joris-Weert (Doode Bemde Parking).

Woensdag **23 mei:** Parkeren en afspraakplaats op het einde van de Reigersstraat te Sint-Joris-Weert (Doode Bemde Parking).

Woensdag **30 mei:** Parkeren aan de ingang van het kasteel van Neerijse. Afspraakplaats: kruispunt van de Lindenhoflaan en de Elzenstraat te Neerijse (ca. 150 meter verder).

Woensdag **6 juni:** Parkeren en afspraakplaats op het einde van de Kleine Broekstraat te Korbeek-Dijle.

Woensdag **13 juni:** Parkeren en afspraakplaats op het kruispunt van de Ophemstraat/ Rozenbergstraat en de Leibeekstraat te Oud-Heverlee.

We **starten** telkens **om 19 uur** en eindigen omstreeks 21.30 uur.

Hulde aan een VHM-icoon:
PUBLICATIES JOS MONNENS

Nu het weer lente wordt denkt VHM terug aan één van haar meest eminente leden en natuurvorsers: Jos Monnens. Hij verliet ons op 9 april 2017, nog geen maand nadat wij afscheid moesten nemen van onze voorzitter Jo Symons.

Hoe kunnen wij de herinnering aan Jos beter eren dan sommige van zijn publicaties, voornamelijk determinatieboeken, met toestemming van zijn weduwe Emma en ingescand door Dr. Peter Moelaert, ter beschikking te stellen van hen die hij zo graag inwijdde in de wondere wereld van grassen, varens, mossen en paddenstoelen?

Op de VHM-website kan je onder werkgroepen/werkgroep natuurgids als eerste nummer in de gids " Grassen" downloaden. Een 2e aflevering: "Mossen" volgt in april.

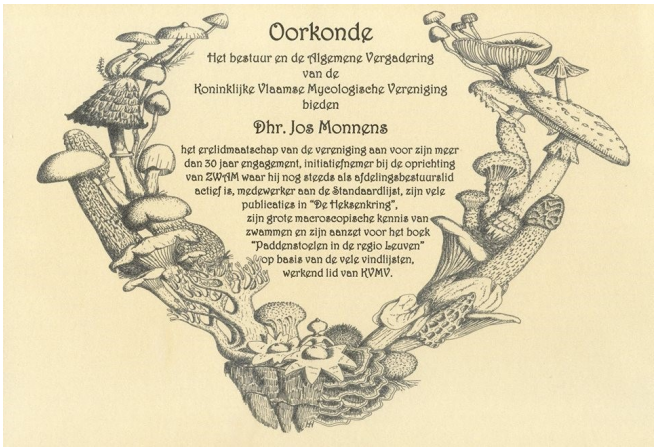

Inventarisatie holle wegen 2018

Het Dijleland heeft de hoogste dichtheid aan holle wegen van West-Europa. Het zijn er maar liefst 1500, verspreid over het grondgebied van de 10 gemeenten van het Dijleland.

Ruim 10 jaar geleden werden ze allemaal één voor één bezocht om op te lijsten welke planten er te vinden zijn. Dat leverde een ongelofelijke schat aan informatie op. Je zou het kunnen beschouwen als een historisch document.

De voorbije jaren hebben we opnieuw een reeks van deze kleine landschapselementen bezocht om na te gaan hoe de situatie veranderd is. In 2018 zetten we dit werk verder.

Wie geïnteresseerd is om mee op stap te gaan en de flora van deze ravijnen te leren kennen, kan aansluiten bij één van de 11 uitstappen van eind april tot begin september.

Opgelet! Dit zijn geen gewone natuurwandelingen; we vullen de avond met het op naam brengen van plantensoorten, we maken gebruik van de flora en maken soortenlijsten. Dus: mensen die eens flink de benen willen strekken blijven misschien op hun honger zitten.

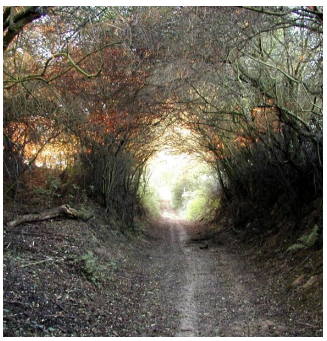

(Foto: Eric Malfait)

Dinsdag **24 april** om 18.30 uur: Neerijse, kapel O.-L.-Vrouw-ten-Pui.

Dinsdag **8 mei** om 19 uur: Bertem, Oude Baan, café D'aa Boan.

Dinsdag **22 mei** om 19 uur: Herent, kruispunt Rijweg en Keizersstraat.

Dinsdag **5 juni** om 19 uur: Huldenberg, Gemeenteplein Huldenberg.

Dinsdag **19 juni** om 19 uur: Sint-Agatha-Rode, parking Rodebos.

Dinsdag **3 juli** om 19 uur: Korbeek-Dijle, parking Moeys.

Dinsdag **17 juli** om 19 uur: Sint-Joris-Weert, parking ontmoetingscentrum, Beekstraat 13.

Dinsdag **31 juli** om 19 uur: Kessel-Lo, kruispunt Schoolbergenstraat en Martellekensweg.

Dinsdag **14 augustus** om 19 uur: Bierbeek, parking Brise-Tout.

Dinsdag **28 augustus** om 18.30 uur: Bierbeek, parking Brise-Tout.

Dinsdag **11 september** om 18.30 uur: Tervuren, Markt.

Rik Lenaert & Piet De Becker

ZONDAG 27 MEI

VERLEDEN, HEDEN EN TOEKOMST VAN HET ZOET WATER EN STREEKHUIS DIJLELAND

(Foto: Ernst Guelcher)

Op zondagnamiddag 27 mei worden verleden, heden en toekomst van de Zoet-Water-site in het zonnetje gezet.

Het programma van dit event:

- 14.00 uur: bijeenkomst op de parking aan OC De Roosenberg (diverse parkeermogelijkheden aldaar)

- 14.15 uur: informatie aan de Kapel van Steenbergen:

- verwelkoming door Maggy Steeno, schepen van Oud-Heverlee

- geschiedenis van de boswachterswoning en de site door Paul Coeckelbergh (Geschied- en Heemkundige Kring van Oud-Heverlee)

- kort overzicht van het beheersplan Zoet Water door Eline Buyle (Onroerend Erfgoed)

- de toekomst van het Streekhuis, door Wim Aertsen (RLD)

- 14.45 u: start van een langere en een kortere wandeling, met toelichting door ANB (de 'boswachters'), bijgestaan door natuurgidsen van VHM. Tijdens deze wandelingen wordt o.m. aandacht besteed aan de toekomstige groene corridor tussen Heverleebos en Meerdaalwoud.

- 16.30 u: receptie met drankje en hapje in het Streekhuis Dijleland (de vroegere boswachterswoning 'De Fonteyn' aan de Kapel)

Deze namiddag is een gezamenlijk initiatief van Agentschap Natuur en Bos, Regionaal Landschap Dijleland, Geschied- en Heemkundige Kring van Oud-Heverlee, de gemeente Oud-Heverlee, de Vrienden van de Kapel van Steenbergen en Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud.

Varkens in het bos

Was het 2011 of 2012? Een jager toont een opname van een cameraval: de eerste keiler in het Mollendaalbos. Op een andere plaats in het Meerdaalwoud zijn twee zeugen gefilmd. Spannende momenten, want zoveel is duidelijk: het spel zit op de wagen. De everzwijnen zijn gearriveerd.

Een familie van 5 (?) op stap in de Doode Bemde op 8 september 2017 om 6u07 in de ochtend. Op weg naar een rustplaats?

Vanaf dan ging het snel en kwam de geruchtenmolen op toeren. Een jaar later deden al cijfers van 100 wilde varkens in het bos de ronde. In Korbeek-Dijle reed een vrachtwagen een keiler overhoop. Een feit. Een enorm beest: 160 kilogram leeg. Werd verteld. Tja, dat moesten we dan maar geloven.

De sensationele geruchten namen ook snel weer af, maar de varkens bleven en zwermden uit. Links en rechts zag je steeds meer sporen. De mysterieuze beesten zelf kreeg je wel nooit te zien en iedereen stelde zich vragen. Met hoeveel waren ze? Waar zaten ze? Niemand die het wist. Op een warme winteravond in 2017 hoopten we verheldering te krijgen van Jim Casaer, wetenschappelijk medewerker van het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek (INBO), die al jaren met zijn neus op everzwijnen zit. Viel dat even tegen, ook al was de avond onwijs boeiend.

Geen enkele methode voldoet

Schatten hoeveel reeën of everzwijnen er in een gebied zitten, is een ondoenbare zaak, vertelde Casaer en hij verduidelijkte dit aan de hand van een mooi verhaal uit Zweden. Onderzoekers waren het er al lang over eens dat de getallen en schattingen van reeëntellingen onbetrouwbaar zijn. De verschillende telmethoden leveren te weinig overeenstemming op. De speling is te groot. In een poging om helderheid te scheppen over welke techniek het dichtst bij de waarheid zit, zagen de Zweden een unieke kans: ze kozen een eiland met reeën uit, zouden tot het laatste dier wegvangen en dan zouden ze het weten. Vooraf brachten ze alle organisaties en wetenschappers samen die naar best vermogen tellingen en schattingen mochten uitvoeren van het aantal reeën op dat eiland. Uiteraard liepen hun resultaten opnieuw uiteen, maar na overleg kwamen ze overeen dat het er waarschijnlijk een 70-tal waren. Helaas, eenmaal de laatste ree gevangen bleken het er immers 210 geweest te zijn. Driemaal meer. Niet te geloven. Monden vielen open en slechts één conclusie drong zich op: we weten het niet. Er is op dit moment nog altijd geen gevalideerde methode om tot een correcte schatting te komen.

De vraag is echter of het absolute aantal van een diersoort in een regio wel zo belangrijk is. Op zich is dat maar een getal. Andere factoren, zoals schade in de landbouw of de gezondheidstoestand van de beesten, zijn eveneens belangrijk. Wanneer diersoorten zonder natuurlijke predatoren te fel aangroeien, kunnen de ongewenste effecten van hun aanwezigheid de positieve overstijgen. Voor reeën kunnen we bijvoorbeeld achterhalen of de populatie nog groeipotentieel heeft of al aan haar limiet zit. Reeën zijn immers territoriale dieren. Ze leven liever alleen in een eigen territorium dat ze verdedigen tegen soortgenoten. Neemt het aantal dieren in een gebied toe, dan kan je dat vaststellen aan hun conditie en zal het aantal drachtige geiten afnemen, gaan de kitsen (reeën jonger dan 1 jaar) minder wegen en zijn de onderkaken van de kitsen *korter*. De toename van dergelijke aanwijzingen kan dan een reden zijn om in te grijpen in de populatie, bijvoorbeeld door het afschot op te voeren en het aantal dieren te reduceren. De onderkaken zijn een handig middel voor opvolging omdat ze moeten worden ingeleverd als bewijs van afschot.

Everzwijnen zijn geen reeën

Reeën en everzwijnen gedragen zich op een totaal andere wijze. Reeën zijn territoriaal, eten van bijna alle planten, maar selectief. In de tuinen waar ze passeren plukken ze soms alle bloemknoppen weg, bijvoorbeeld van rozenstruiken of asters. Verder merk je hun aanwezigheid nauwelijks op omdat ze alleen maar wat knoppen, scheuten en gras wegnippen, wat aan kruidachtigen knabbelen of aan bramen en frambozen. Soms rukken ze wel eens een spinaziebed leeg of vreten ze koolplanten af. Maar ja, dan moet je je groentetuin maar beter beschermen en tegen reeën is dat niet zo moeilijk. In de natuur laten ze duidelijke wissels achter, maar verder moet je al een geducht spoorzoeker zijn om ze te kunnen volgen.

De wilde varkens leven totaal anders. Voeding en beschutting, daar draait het ook voor hen om, maar ze gedragen zich wel als echte rovers die een gebied leegplunderen en dan naar een volgende wingewest trekken. De sporen zijn overal zichtbaar, grond die stevig omgewoeld is, maïsvelden die platgewalst werden, poeltjes waarin ze hebben liggen woelen of bomen waartegen ze hebben staan schuren. Toch gaan de dieren vrij intelligent tewerk en ze leren snel. Bijvoorbeeld dat ze best onmiddellijk dieper in een maïsveld trekken en schade aan de randen vermijden. Zo is er aan de buitenkant van het veld zo goed als niets te zien, tenzij voor een zorgvuldige observator, - en zelfs dan is het moeilijk -, en krijgen de beesten de kans om het veld binnenin rustig leeg te vreten.

Wilde varkens zorgen voor meer schade dan reeën, ook al zijn ze veel minder talrijk (waarschijnlijk, want hoe zeker zijn we van de cijfers J). In 2014 werden er in Vlaanderen meer dan 5200 reeën afgeschoten (in Duitsland zelfs zo'n 1,2 miljoen). Het afschot van evers bedroeg in 2016 in Vlaanderen 943

stuks, met inbegrip van een 20-tal stuks valwild. Dit zijn officieel genoteerde cijfers die als vrij accuraat beschouwd mogen worden. Daarover bestaat weinig twijfel.

Populatie-aangroei

Net omdat everzwijnen behoorlijk wat schade kunnen aanrichten, is het belangrijk dat we hun aangroei kunnen monitoren. Dat gebeurt onder andere via het controleren van de baarmoeders van de afgeschoten zeugen op het aantal embryo's, wat iets zegt over de mogelijke aangroei. De onderkaken worden eveneens ingezameld als bewijs van afschot en voor de leeftijdsbepaling, maar al deze parameters samen leveren geen precieze cijfers op van de populatie-aangroei. Het blijft toch nog altijd wat gokken.

We hebben wel een zicht op het gewicht en dat kan iets vertellen over de vruchtbaarheid. Everzwijnen kunnen immers drachtig worden vanaf een leeggewicht van 30-35 kg (leeggewicht = volledig dier na het verwijderen van de ingewanden). Hoe sneller ze dat gewicht bereiken, hoe sneller ze dus jongen kunnen krijgen. Het leeggewicht van de in Vlaanderen afgeschoten everzwijnen van minder dan 6 maand schommelt tussen 14 en 17 kg voor de jonge vrouwtjes, een eind onder het richtgewicht voor vruchtbaarheid dat ze pas rond de 9 à 11 maanden bereiken. "Een nieuwe generatie om de 6 maanden" is in theorie mogelijk, maar die uitspraak moeten we waarschijnlijk met een korrel zout nemen. Het ligt vermoedelijk enkele maanden later. We letten bijgevolg beter op met het blindweg vermenigvuldigen van virtuele gegevens, want dat levert een populatie-aanwas op als een tsunami die iedereen de bomen injaagt. We kunnen natuurlijk niet ontkennen dat het productieve diertjes blijven, want na een dracht van net geen 4 maanden lopen er gemiddeld 8 tot 12 frisse pyjamaatjes rond.

Bij reeën loopt het allemaal wat voorspelbaarder. Terwijl everzwijnen het hele jaar door jongen kunnen krijgen, werpen reeën één keer. In het voorjaar kan je dan geiten zien met één of twee jongen (kitsen). De aanwas van een reeënpopulatie is dus veel eenvoudiger in te schatten.

Oei, toch niet de kleintjes (1)

"Waarop schieten jullie?", wilde een van de aanwezigen op de Warme Winteravond weten. "Toch niet op de kleintjes?" Haar fragiel, bezorgd en getroffen "oh nee", wekte meeleven, een glimlach en verbazing bij de rest van de aanwezigen.

"Natuurlijk wel", bevestigde Jim Casaer gedecideerd. "Wil je misschien dat er alleen op volwassen zeugen geschoten wordt? Dan zijn de jongen hun moeder kwijt. Daarom worden, met het dierenwelzijn in het achterhoofd, altijd eerst de jongen geschoten en daarna pas de moederdieren. Bovendien is de bijdrage van de frislingen aan de voortplanting in rijke gebieden zoals Vlaanderen zeer groot. We moeten wel in deze groep ingrijpen, willen we de populatie onder controle houden." Hard, maar duidelijk. Én nodig, in dit dichtbevolkte en versnipperde Vlaanderen.

Hoe controle houden?

Een reeënpopulatie kan je ook vrij makkelijk onder controle houden. De aanwas is beperkt en je kan mannetjes (bokken) en vrouwtjes (geiten) makkelijk van elkaar onderscheiden. Indien ingrijpen nodig is, bijvoorbeeld om schade aan bosaanplant te beperken, kan je een vrij gericht afschot plegen. Dat gebeurt onder andere in het Meerdaalwoud.

Bij everzwijnen ligt het wat moeilijker. Volgens onderzoek ligt het actueel afschot in Vlaanderen lager dan de aangroei. De everpopulatie blijft zo systematisch aangroeien, wat voor steeds meer problemen zorgt. De ever kent bij ons geen natuurlijke vijanden. De wolven die recent in Limburg opdoken zijn momenteel geen partij voor hen. Bovendien zijn de winters te zacht en is er overvloedig voedsel aanwezig waardoor de natuurlijke sterfte onder de jongen hier erg laag ligt. Volgens onderzoek in de oerbossen van Bialowieza in Polen, een groot gebied waar niet gejaagd wordt maar wel grote predatoren leven, zoals wolven, zou 73% van de dieren overleven tot minstens het volgende kweekseizoen (1). Om de controle te behouden, zouden slechts 20% van de frislingen mogen overblijven, waardoor ook de toename van jonge zeugen beperkt blijft. Er zouden ook meer vruchtbare wijfjes geschoten moeten worden. Dit is allemaal geen vrolijk nieuws, maar het is nu eenmaal noodzakelijk om de populatie onder controle en de schade op een aanvaardbaar niveau te houden. Hoe hoog dat aanvaardbare niveau bij ons ligt en hoe we de schade moeten beperken, is natuurlijk een perfect onderwerp voor meningsverschillen. Daar hoeft geen tekening bij.

Testfase in het Meerdaalwoud

Een afschotcijfer bepalen, is één ding. Het in de praktijk brengen iets anders. Vraag het maar aan de jagers die wekenlang kleumend op hun hoogzit doorbrengen voor ze een ever voor hun vizier krijgen. Bovendien leren de varkens zeer snel gebieden vermijden waarin ze bejaagd worden en verhuizen ze na een eerste schot vaak als de bliksem naar veiliger oorden. Na een tijdje gaan ze gevaarlijke gebieden zelfs systematisch mijden en trekken ze zich terug in de veilige gebieden. Dat principe test het Agentschap voor Natuur en Bos nu uit in het Meerdaalwoud. Het bos grenst aan uitgestrekte akkergebieden, een gedekte tafel voor de zwijnen. Om de schade binnen aanvaardbare perken te houden, wordt er in de rand van het bos intensiever bejaagd dan in het centrale hart van het woud. In de zomer en de herfst, wanneer de veldgewassen het gevoeligst zijn voor schade, wordt daar zelfs helemaal niet gejaagd. De redenering is dus dat de intensieve bejaging rondom het bos de dieren terugduwt naar het rustige centrale deel en ze eerder doet wegblijven van de akkers rondom. De praktijk zal moeten uitwijzen in welke mate dit haalbaar is.Om te kunnen samenleven met wilde zwijnen zal iedereen een duit in het zakje moeten doen. Natuur- en bosbeheerders, jagers, boeren, maar evengoed buurtbewoners met tuinen in hun leefgebied. Dat aspect komt momenteel nauwelijks aan bod, maar iedereen is evengoed verantwoordelijk voor het eigen terrein. Een elektrische omheining vraagt inderdaad een extra investering, maar is niet onoverkomelijk voor de gewone burger, zeker niet wanneer je in afspraak met de buren samenwerkt.

Cijfers (2)

In 2013 gingen er in Vlaams-Brabant 4 everzwijnen voor de bijl.
In 2014 en 2015 geen.
In 2016 en 2017 telkens 6.

Het grootste aantal valt in Limburg (ongeveer 80%). Vooral op het kleine grondgebied van Voeren gaat het er stevig aan toe.

Verdeling van het afschot de laatste jaren:
- 50 – 70% frisling (< 12 maanden)
- 21 – 30% overloper (12 maanden – 1 jaar)
- 10 – 15% adult (> 1 jaar)

Leeftijdsbepaling aan de hand van de onderkaak.

Gewicht

(= leeggewicht = volledig dier na het verwijderen van de ingewanden)

(foto: Theo Geuens)

Keilers wegen gemiddeld tegen de 80 kilogram, maar er zijn er ook al van 150 kg gevonden.

Zeugen wegen gemiddeld ongeveer 60 kilogram.

Koosnaampje zeug-zwijn

De wetenschappelijke naam (handig wanner je iets wil opzoeken op internet) voor het everzwijn is ***Sus scrofa***. Een rare naam, want ***sus*** betekent zwijn en ***scrofa*** zeug. Het is niet duidelijk wat Linnaeus bezielde toen hij hen die *wetenschappelijke* naam toebedeelde.

Jan Etienne

Referenties

1. European Journal of Wildlife Research. 2013. DOI: 10.1007/s10344-013-0733-8

2. Grofwildjacht in Vlaanderen 2014. www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/grofwildjacht-in-vlaanderen-cijfers-en-statistieken-2014

www.grofwildjacht.inbo.be

Boeiende literatuur

Bij de voorbereiding heb ik extra documenten gedownload van het internet, meestal wetenschappelijke studies. Geïnteresseerden mogen me altijd mailen: janetienne55@gmail.com

Hoe gaan we in de Doode Bemde om met reeën en everzwijnen?

In de Doode Bemde is steeds een populatie reeën aanwezig geweest. Hoeveel het er zijn, weten we niet. We zien ze regelmatig en ook op onze wildcamera's zijn ze vaste klant. We beschikken dan wel niet over gewichten of onderkaaklengte van de kitsen, maar voor zover we kunnen inschatten, lijkt de populatie het goed te doen. Zo zien we elk voorjaar reegeiten met twee jongen, een teken dat de dieren niet te veel stress en voldoende te eten hebben. De Doode Bemde is dan ook ideaal reeënhabitat: bosjes afgewisseld met kruidenrijke grasland en, zeer belangrijk, enkele rustige zones waar ze zich kunnen terugtrekken wanneer het te druk wordt.

Tot een aantal jaar geleden werden reeën bejaagd in de Doode Bemde. Door de vele en aanhoudende problemen met de lokale jachtgroep, hebben we evenwel stelselmatig jacht op onze terreinen afgebouwd. Wanneer we percelen aankochten, lieten we de jachtpacht uitdoen, maar verlengden we die niet. Op terreinen van de Doode Bemde worden dus geen reeën meer bejaagd. We zien daar op dit ogenblik ook geen reden voor. De populatie doet het goed en schade is er niet. Wordt er dan helemaal niet ingegrepen in 'onze' populatie reeën? Dat ook weer niet. Ze leven hier natuurlijk niet opgesloten. Begeven ze zich buiten de grenzen van de Doode Bemde, komen ze wel in bejaagd gebied terecht.

De everzwijnen zijn een ander verhaal. Het zijn nieuwkomers, waardoor het voor alle terreinbeheerders zoeken is naar een manier om conflictvrij samen te leven met deze dieren. Ze hebben immers een zichtbare impact op hun omgeving en planten zich ook nog eens zeer snel voort. Hier zal actief ingrijpen noodzakelijk zijn. Hoe dat moet gebeuren, weten we nog niet. Daarvoor zitten we samen met het Agentschap voor Natuur en Bos, jagers en landbouwers in de zogenaamde faunabeheerzone. Wij streven in elk geval naar een gemeenschappelijke en doordachte aanpak door alle terreinbeheerders in en rond de Dijlevallei, Heverleebos en Meerdaalwoud.

Winter in de Doode Bemde

Zomerkamp Doode Bemde

Natuurbeheer en -beleving

15 - 22 juli 2018

Meer info & inschrijvingen:
www.vhm.be
0499/59.30.16
/doodebemde

Doe jij ook mee?

VRIENDEN VAN HEVERLEEBOS EN MEERDAALWOUD vzw

Georganiseerd door
Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud

V.U.: Marc Artois - VHM - Waversebaan 66, 3001 Heverlee I Ontwerp & foto's: Kristien Vermaelen & Rafaël Delaedt